

Årsredovisning 2019

Kommunfullmäktige

Innehåll

1	Övergripande del.....	3
	1.1 Viktiga händelser under året	3
	1.2 Översikt över verksamhetens utveckling	3
	1.3 Vad kostar det?	4
2	Förvaltningsberättelse	5
	2.1 Mål 5	
	2.2 God ekonomisk hushållning	8
	2.3 Kvalitet	9
	2.4 Sammanfattning 2019	10
	2.5 Framtidsbedömning	11
	2.6 Omvärldsanalys	12
	2.7 Finansiell analys för kommunen	14
	2.8 Driftredovisning	23
	2.9 Investeringsredovisning	23
	2.10 Exploateringsredovisning	24
	2.11 Finansiell analys av sammanställd redovisning	25
3	Finansiella rapporter	35
	3.1 Resultaträkning	35
	3.2 Kassaflödesanalys	35
	3.3 Balansräkning	36
	3.4 Tilläggsupplysningar	37
	3.5 Tillämpade redovisningsprinciper	46
4	Kommunen som arbetsgivare 2018	49
	4.1 Medarbetarna	49
	4.2 Mål – Kommunen är en attraktiv arbetsgivare	52
	4.3 Personalpolitiska aktiviteter under året	55
5	Miljöredovisning	59
	5.1 Kommunens miljömål	59
	5.2 Kommunens miljöarbete	60

1 Övergripande del

1.1 Viktiga händelser under året

Vård- och omsorgsnämnden har fortsatt arbetet utifrån sin långsiktiga strategi för att ta sig an den "demografiska utmaningen" och "ett alltmer exkluderande samhälle". Nämnden har handlingsplaner för att åstadkomma "En hälsofrämjande kommun med medborgarens medarbetarens fokus". Aktiviteter genomförs och har hittills haft avsedd effekt i form av minskat behov av stöd jämfört med vad en framskrivning av demografin annars hade inneburit.

Skolverket erbjöd under 2018 att starta ett samarbete för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för tre grundskolor samt huvudman. Under hösten 2019 har områden för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet identifierats och under kommande två år kommer MIUN samt andra externa utbildare att stödja arbetet med utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet både för de tre skolorna och huvudmannen. Under arbetet har även övriga grundskolor involverats, med start i juni 2019.

Social- och arbetsmarknadsnämnden har arbetat med att erbjuda kvalitativt, tidigt stöd och service på hemmaplan genom område Öppenvård i stället för dyra behandlingsalternativ på annan ort. Resultatet är en minskning av vårddagarna med 4 700 under 2019.

Inom Miljö- och samhällsnämnden har den digitala bygglovshanteringen varit igång i knappt två år och 70% av ansökningarna kommer in via e-tjänsten. Tjänsten innebär att de som söker bygglov kan följa sitt ärende löpande och de redan korta handläggningstider har minskat ytterligare. Arbeta för att öka andelen ansökningar via e-tjänst pågår. Projektledaren har föreläst på nationella konferenser om Östersunds arbete med digital bygglovshantering och tagit emot studiebesök från andra kommuner som är intresserade av hur plan och bygg arbetar.

Kultur- och fritidsnämnden har under flera år arbetat med planering och byggande inför VM i skidskytte som genomfördes i februari. Utvärderingar som gjorts visar att det var ett väl genomfört evenemang som till stora delar nådde de målsättningar som sattes upp.

Östersunds kommun bildade gemensam överförmyndarnämnd med Åre och Krokoms kommuner 1 januari 2019. Kansliet har under året satsat på utbildningar för befintliga ställföreträdare avseende upprättande av årsredovisningar vilket har gett resultat i form av högre kvalitet på inlämnade årsräkningar och en snabbare granskningsprocess.

1.2 Översikt över verksamhetens utveckling

Resultaträkningar	2019	2018	2017	2016	2015
Verksamhetens intäkter	972,0	954,3	917,5	917,9	823,7
Verksamhetens kostnader	-4 795,6	-4 593,9	-4 405,3	-4 238,2	-3 907,4
Av- och nedskrivningar	-200,3	-179,6	-172,7	-186,2	-164,9
Verksamhetens nettokostnader	-4 023,9	-3 819,2	-3 660,5	-3 506,5	-3 248,6
Skatteintäkter	2 993,8	2 901,4	2 820,6	2 697,6	2 575,9
Generella statsbidrag och utjämning	1 032,8	937,5	882,6	856,4	747,8
Verksamhetens resultat	2,7	19,7	42,7	47,5	75,1
Finansnetto	123,1	15,2	24,3	20,9	17,6
Årets resultat	125,8	34,9	67,0	68,4	92,7
Verksamhetens nettokostnad/ skatteintäkter och generella statsbidrag exkl jämförelsestörande poster	99,6%	98,7%	98,2%	98,7%	98,5%

Kassaflödesanalyser	2019	2018	2017	2016	2015
Löpande verksamhet					
Kassaflöde från löpande verksamhet	345,4	261,2	370,3	333,6	309,1
Investeringsverksamhet					
Nettoinvesteringar, im-/materiella anläggningstillgångar	-332,2	-369,2	-325,1	-282,8	-236,4
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	2,6	0,5	0,3	0,9	62,4
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-38,7	-29,8	-602,9	-14,2	-16,3
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,2	0,4	588,2	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-368,1	-398,1	-339,5	-296,1	-190,3
Finansieringsverksamhet					
Upptagande/amortering lån	55,0	-180,0	300,0	700,0	991,7
Förändring av långfristiga fordringar	45,1	155,1	-300,6	-737,0	-916,1
Investeringsbidrag	3,3	6,3	5,1	2,3	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	103,4	-18,6	4,5	-34,7	75,6
Förändring kassaflöde	80,7	-155,5	35,3	2,8	194,4

Balansräkningar	2019	2018	2017	2016	2015
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	9 112,3	8 956,2	8 837,2	8 370,7	7 522,9
-varav utlåning intermbank	4 505,0	4 555,0	4 705,0	4 405,0	3 650,0
Exploateringstillgångar	39,6	16,5	-3,3	-8,6	17,4
Förråd mm	1,4	1,4	1,2	1,4	1,5
Kortfristiga fordringar	215,1	207,4	206,1	200,4	209,4
Livida medel	287,6	206,9	362,4	327,1	324,2
Omsättningstillgångar	543,7	432,2	566,4	520,3	552,5
SUMMA TILLGÅNGAR	9 656,0	9 388,4	9 403,6	8 891,0	8 075,4
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL	3 073,8	2 948,0	2 845,5	2 778,5	2 710,1
AVSÄTTNINGAR	734,4	706,8	689,8	678,6	672,4
Långfristiga skulder	4 891,6	4 833,5	5 007,4	4 702,3	4 000,0
Kortfristiga skulder	956,2	900,1	860,9	731,6	692,9
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	9 656,0	9 388,4	9 403,6	8 891,0	8 075,4
Ansvarsförbindelser	1 129,1	1 297,8	1 464,3	1 654,3	2 751,2
-varav pensionsförpliktelser	927,0	971,4	1 027,2	1 070,0	1 146,4
Soliditet, inklusive pensionsskuld	22,2%	20,6%	19,3%	19,2%	19,0%
Balanslikviditet	56,9%	48,0%	65,8%	71,1%	79,7%
Befolkning	63 779	63 227	62 601	61 745	61 066
Förändring	552	626	856	679	571

1.3 Vad kostar det?

Vad kostar det? Fem år i sammandrag	Kostnad/plats/besökare 2019	Kostnad/plats/besökare 2018	Kostnad/plats/besökare 2017	Kostnad/plats/besökare 2016	Kostnad/plats/besökare 2015
Grundskoleplats	116 700	117 900	104 200	97 900	90 700
Gymnasieplats, exkl gymnasiesärskola	134 050	128 782	108 095	106 926	104 413
Förskoleplats i egen regi	154 500	148 100	151 000	148 600	147 700
- varav föräldraavgift	10 400	9 500	9 700	9 200	8 900
-varav kommunens kostnad	144 100	138 600	141 300	139 400	138 800
Fritidshemsplats i egen regi	39 000	39 500	36 700	34 700	33 300
-varav föräldraavgift	7 000	6 800	6 700	6 300	6 300
-varav kommunens kostnad	32 000	32 700	30 000	28 400	27 000
Plats i äldreboende	620 436	581 164	588 938	575 227	561 500
Plats i boende enligt LSS	873 232	831 124	808 275	797 980	763 000
Plats i daglig verksamhet enligt LSS	196 475	164 140	172 281	151 769	143 985
Besök på Storsjöbadet	114	116	110	116	107
-varav genomsnittlig avgift	59	59	55	56	53
-varav försäljning m m	28	24	22	23	23
-varav kommunens kostnad	27	33	33	37	31

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Mål

	Kommunövergripande mål	Kommentar
Demokratiskt	1 Valdeltagandet i EU-valet 2019 ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen.	■ Valdeltagandet i EU-valet 2019 ökade med ca 4 %. Ökningen är lägre än riket (5 %) och placerar Östersund i mellanskiktet i kommungruppen. Målet blev inte uppfyllt.
	2 Medborgarnas upplevelse av inflytande ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2020	● Medborgarnas upplevelse av inflytande ökade mellan 2016 och 2018 till ett index på 43. Östersund tillhör mellanskiktet i kommungruppen och förbättringsområden är inflytande och påverkan. Ett flertal insatser pågår och målet bedöms i nuläget bli uppfyllt.
Socialt	3 Andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till ett yrkesprogram ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2022	● Andelen elever med behörighet till yrkesprogram har ökat och placerar Östersund i det övre mellanskiktet jämfört kommungruppen. Ökning syns för andra året i rad och målet bedöms bli uppfyllt.
	4 Andelen elever med examen eller studiebevis inom 4 år på gymnasiet ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2022	◆ 2019 hade 79,8 % av eleverna examen eller studiebevis inom 4 år och Östersund tillhörde det mellersta skiktet både i riket och i kommungruppen. Målet har tidigare bedömts positivt men utifrån 2019 års resultat finns en osäkerhet kring bedömningen.
	5 Arbetslösheten hos ungdomar 16 - 24 år ska minska och vara lägre än genomsnitt för kommungruppen år 2020	● Ungdomsarbetslösheten har de senaste åren minskat och Östersund låg i våras lägre än genomsnitt för kommungruppen. Social och arbetsmarknadsförvaltningen ser nu en viss ökning men målet bedöms i nuläget bli uppfyllt.

	Kommunövergripande mål	Kommentar
Socialt	6 Östersund ska fortsatt tillhöra det skikt i kommungruppen som har lägst andel mottagare av långvarigt ekonomiskt bistånd, år 2020	● Andelen hushåll och andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd har de senaste åren varit relativt låg och målet bedöms positivt.
	7 Det psykiska välbefinnandet ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2022	◆ I nationella folkhälsoenkäten som genomfördes 2018 så syntes en ökning i andelen medborgare som skattade ett nedsatt psykiskt välbefinnande. Östersund tillhörde det lägre skiktet i både riket och kommungruppen och målet bedöms som osäkert.
	8 Kommunen skapar förutsättningar för en meningsfull fritid och sunda levnadsvanor	● Ett flertal insatser har genomförts för att skapa förutsättningar för både en meningsfull fritid och sunda levnadsvanor och målet bedöms positivt.
	9 Medborgarnas upplevelse av trygghet ska öka och överstiga genomsnitt i riket år 2020	◆ Medborgundersökningen 2018 visade att medborgarnas upplevelse av trygghet har ökat något men värdet är fortsatt lägre än riket och målet bedöms som osäkert.
	10 Medborgarnas syn på kommunen som en attraktiv och bra plats att leva och bo på ska öka och vara den högsta inom kommungruppen år 2020	◆ Medborgarnas upplevelse hade 2018 ökat jämfört 2016. Tveksamt dock om målet om att vara det högsta i kommungruppen år 2020 blir uppfyllt då 2018 års placering var 7 av 18.
	11 Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersund som är inkluderande och där alla känner sig välkomna och behandlas lika	● Arbete för ett Östersund som är än mer inkluderande har skett inom flera områden och målet bedöms positivt.
Ekologiskt	12 De fossila koldioxidutsläppen ska minska med 100 % till 2030	◆ Utsläppen har minskat. I arbetet med klimatprogram och klimatstrategi görs dock bedömningen att takten måste ökas om målet ska klaras
	13 Energiförbrukningen ska minska med 20 % till 2030 jämfört 2010	● Vid senaste mätning, 2018, hade förbrukningen minskat med 22 %. Bedömning i nuläget är att målet kommer att klaras.

	Kommunövergripande mål	Kommentar
Ekologiskt	14 Kommunen ska i all verksamhet sträva mot en giftfri miljö. Giftiga kemikalier i förskolor och skolor ska vara utfasade till 2020	♦ Ett flertal insatser görs. I nuläget görs dock bedömning att det är osäkert om samtliga kemikalier på förskolor och skolor kommer att hinna fasas ut.
	15 Av de livsmedel som kommunen köper in ska minst 50 % vara ekologiska 2020	♦ Andelen ekologiskt har succesivt ökat de senaste åren och uppgick 2019 till totalt ca 42 %. För barn- och utbildning bedöms målet uppnås men utmaningar inom äldre maten gör att bedömningen som helhet blir osäker.
	16 Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersunds om är ekologiskt hållbart	● Ett flertal insatser genomförs och målet bedöms positivt.
Ekonomiskt	17 Kommunen skapar förutsättningar för minst 240 nya arbetstillfällen per år	● Antalet förvärvsarbetande har ökat stadigt de senaste åren och målet bedöms positivt.
	18 Antalet invånare ska i genomsnitt öka med 450 personer per år	● Antalet invånare ökade med drygt 600 personer under året och målet bedöms positivt.
	19 Antalet gästnätter ska i genomsnitt öka med 9 000 per år	● Antalet gästnätter har stadigt ökat de senaste åren och målet bedöms positivt.
	20 Kommunen skapar förutsättningar för att bygga minst 330 bostäder per år samt minst 100 lägenheter i särskilda boenden till år 2022	● Kommunstyrelsens bedömning är 533 nya bostäder 2019. Det exploateras och planeras för nya bostäder inom flera områden och målet bedöms som positivt.
	21 Kommunen har en god ekonomisk hushållning	♦ Kommunen har en fortsatt god rating, AA+, enligt Standard & Poor's. Underhållet på fastigheter och vägar är dock i nuläget jämförelsevis låg.
	22 Kommunen är en attraktiv arbetsgivare och skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Sjukfrånvaron ska minska och understiga genomsnitt i riket år 2020	● Ett flertal insatser genomförs för att kommunens ska bli en ännu bättre och attraktivare arbetsgivare. Sjukfrånvaron har fortsatt sjunka och målet bedöms positivt.

För en fullständig redovisning av kommunens alla 22 övergripande mål se bilaga "Fullmäktiges långsiktiga och kommunövergripande mål 2019".

2.2 God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att "Kommuner och landsting" ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det innefattar att ha en god hushållning i ett finansiellt perspektiv och god hushållning i ett verksamhetsperspektiv. När det gäller verksamhetsperspektivet handlar det om att kommunens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt där det finns ett samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter som går att följa upp.

Det finns ingen klar gräns på vad som är god ekonomisk hushållning, däremot finns det många mått som kan gradera en bättre eller sämre finansiell situation och verksamhetsmått och nyckeltal som kan visa på bättre och sämre områden, trender i tid med mera. Dessa mått ska vara vägledande i bedömningen men även andra hänsynstaganden kan påverka. God ekonomisk hushållning är en viktig del i den hållbara utvecklingen av Östersunds kommun och handlar om att styra organisationen både finansiellt och verksamhetsmässigt i ett kortare och längre tidsperspektiv.

Ett krav enligt kommunallagen (KL kapitel 11 §1) är också att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

För Östersunds del beslutade kommunfullmäktige i december 2018 om reviderade riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Enligt budget 2019 har Östersund följande långsiktiga mått för god hushållning av resurser:

Mått	Utfall
Det årliga resultatet ska i genomsnitt uppgå till minst 2 % av skatter, utjämning och statsbidrag	2019: 3,1 % 2015-2019: 2,2 %
Soliditeten ska årligen vara 38 % eller högre	41,7 %
Nettoinvesteringarna ska uppgå till högst 10 % av skatter, utjämning och statsbidrag	8,2 %
Kostnad för underhåll av kommunens egna fastigheter ska årligen uppgå till minst 106 kr/kvm och år	105 kr/kvm
Nettokostnadsavvikelse ska vara högst +/- 5 % per verksamhetsområde efter hänsyn till politisk ambitionsnivå	Nettokostnadsavvikelse 2018 för respektive område: Förskola, + 6 % (26 mnkr) Fritidshem - 9 % (-8 mnkr) Grundskola + 2 % (11 mnkr) Gymnasieskola + 3 % (7 mnkr) Individ och familjeomsorg + 23 % (54 mnkr) Äldreomsorg + 1 % (7 mnkr) Det är individ- och familjeomsorg som ligger utanför riktlinjens nivå. Totalt ligger kommunen 97 mnkr över den beräknade nettokostnadsavvikelsen. Det är svårt att göra bedömning av hur stor del som beror på politiska ambitionsnivåer. Ett förbättringsområde är att ta fram förväntade effekter både verksamhetsmässigt och ekonomiskt för politiska satsningar.
Högst 10 % av KKiK-måtten (Kommunens Kvalitet i Korhet) efter hänsyn till politisk ambitionsnivå ska vara röda	14 % av KKiK-måtten är röda

När det gäller god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv kan utifrån sammanställning av kommunfullmäktiges långsiktiga mål och kommunövergripande mål sägas att måluppfyllelsen är god. Bedömningarna av målen är uteslutande gröna och gula, förutom mål 1 gällande valdeltagandet i EU-valet. Målen vittnar om positiva trender för ett bättre och starkare Östersund, befolkningsökning, fler arbetstillfällen, lägre arbetslöshet, fler gästnätter, lägre sjukfrånvaro. Det finns även mål som inte uppfylls och får ses som utmaningar, inom

skolområdet är det sjunkande andel elever som har gymnasieexamen inom 4 år, ökad psykisk ohälsa och en minskning av andelen behörig personal. Inom stöd och omsorg finns områden som ej återaktualiserade personer med missbruks-/beroendeproblematik ett år efter avslutat utredning/insats, brukarbedömning på särskilt boende och de som upplever att de fått en förbättrad situation efter mötet med socialtjänsten

Bedömningen av god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv blir att det finns utmaningar men bedömningen ses ändå som god.

Vad gäller kommunen och god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är bedömningen att den är god. Som positiva delar i den bedömningen ligger att kommunen historiskt haft förhållandevis goda resultatnivåer, en låg egen låneskuld, pensionsmedel med ett värde på 844 mnkr, en organisation som visat sig vara flexibel när det gäller kostnadsjusteringar, rating hos Standard & Poor's som är AA+. Soliditeten har förbättrats med 2 % (exklusive internbanksverksamheten). Årets resultat uppgår till 3,3 % av skatter och generella statsbidrag mot målet 2,0 %. På den negativa sidan finns underhåll av fastigheter där kommunen har för höga kostnader för akut underhåll och för låga nedlagda kostnader för planerat underhåll. På den negativa sidan finns även att flera nämnder redovisar underskott. I närtid finns också utmaningar när det gäller stora påtalade investeringsbehov inom skolan och äldreomsorgen, samtidigt som det finns stora investeringsbehov inom va-området och för lokaler utanför kärnverksamheter som till exempel Storsjöbadet.

Vad gäller måtten för God Ekonomisk Hushållning är det nettokostnadsavvikelsena inom Individ- och familjeomsorgen som sticker ut kraftigt. Åtgärder utarbetas under 2020 för att sänka nettokostnadsavvikelsen framöver och följs löpande under året. Det akuta och planerade underhållet av fastigheter är kommunens stora utmaning, vilket inte är av ringa betydelse då kommunen har stora värden i sina fastigheter. Kommunfullmäktige har under 2017 till 2019 årligen höjt fastighetsunderhållet med 4,4 mnkr, totalt 13,2 mnkr i budget 2019, men det går inte att utläsa ett ökat genomfört underhåll. Från budget 2020 är de extra pengarna för underhåll flyttat från Fastighet till verksamheten som därigenom kan påverka vart det ökade utrymme för underhållsbehov ska användas. KKiK-måtten har gått från 17 % till 14% röda, fortfarande över målvärdet men en ökning av kvaliteten jämfört med föregående år.

Trots dessa utmaningar är ändå bedömningen att kommunen har en god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv.

Den sammanvägda bedömningen av graden av måluppfyllelse för kommunen är god eftersom merparten av målen har nåtts eller är på väg att nås. Vad gäller måtten för God Ekonomisk Hushållning finns även där positiva trender och flera av måtten nås.

När det gäller det verksamhetsmässiga finns utmaningar inom samtliga områden genom att fokusera på rätt saker och planera resurser utifrån var de gör mest nytta.

Sammanfattningsvis bedöms, trots ovan nämnda utmaningar, att kommunen har en god ekonomisk hushållning både finansiellt och verksamhetsmässigt, med möjlighet till att den kan bli ännu bättre.

2.3 Kvalitet

Östersunds kvalitet i korthet - jämförelse med andra kommuner (KKiK)

Från och med år 2007 har Östersunds kommun deltagit i Kommunens Kvalitet i Korthet, ett projekt som drivs av Sveriges kommuner och regioner. Syfte är att genom ca 40 mått kunna jämföra kommunens kvalitet ur ett medborgarperspektiv med andra kommuner. Under 2019 har drygt 260 kommuner varit med i undersökningen, som mäter 42 olika faktorer för att värdera kommuners service, kvalitet, effektivitet och medborgares delaktighet inom olika områden. Östersund har en variation i resultaten. Drygt hälften av måtten ligger i det mellersta skiktet

jämfört med andra kommuner. 14 procent av måtten ligger i det nedersta skiktet i jämförelse med andra och dessa mått finns främst inom området stöd och omsorg. Glädjande är att vi ligger bland de bästa kommunerna på knappt en tredjedel av måtten. Dessa mått finns främst inom områdena barn och unga samt samhälle och miljö. Redovisning av resultaten finns på kommunens hemsida:

<http://www.ostersund.se/kommun-och-politik/kvalitet-och-resultat/kommunens-kvalitet-i-korthet.html>

2.4 Sammanfattning 2019

- Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2019 med 125,8 mnkr. Det budgeterade resultatet för året var 35,1 mnkr. Det höga resultatet beror till stor del på förändrat redovisningslag där aktier och alternativa placeringar numera ska bokföras till marknadsvärde mot tidigare det lägsta av anskaffnings- och marknadsvärde. Prognosen enligt augustiuppföljningen, justerad för omdisponeringar och tilläggsanslag beviljade av KF i samband med att uppföljningen beslutades, var 71,9 mnkr. Resultatet på 125,8 mnkr motsvarar 3,1 % av skatter, utjämnning, generella statsbidrag och finansnetto.
- Underskott redovisas för Barn- och utbildningsnämnden, -5,9 mnkr, Social- och arbetsmarknadsnämnden -2,6 mnkr, Tekniska nämnden -5,3 mnkr samt Valnämnden -0,5 mnkr.
- Nettoinvesteringarna under 2019 uppgår till 326,9 mnkr vilket är 84,7 mnkr lägre än budget. Av investeringsbudgeten för 2019 begärs 51,1 mnkr ombudgeteras till 2020 i samband med årsredovisningen. I samband med augustiuppföljningen beslutades det om ombudgeteringar med 156,2 mnkr från 2019 till 2020. Totalt har 207,3 mnkr begärts ombudgeterad från 2019 till 2020.
- Befolkningen har ökat med 552 personer under året och uppgår den sista december 2019 till 63 779.
- Internbanken har via certifikat- och MTN-program lånat upp 4 875 miljoner kronor varav 4 505 har vidareutlånats till bolagen. 370 miljoner kronor avser kommunens egen upplåning.
- Internbanken redovisar under 2019 ett positivt räntenetto inklusive finansiella omkostnader på 19,8 mnkr.
- Den 18 oktober 2019 bekräftades kommunen kreditbetyget AA+. Bland kommunens styrkor omnämns stark likviditeten, låg skuldnivå samt kommunens starka finansiella resultat och styrning.
- Sjukfrånvaron under året uppgår till 6,5 %. Sjukfrånvaron har minskat med 0,4 procentenheter jämfört med 2018 och har minskat med 0,4 procentenheter för kvinnor och minskat med 0,1 procentenheter för män.
- Kommunkoncernen redovisar ett resultat för 2019 uppgående till 398,3 mnkr (139,6). Östersunds kommun redovisar ett resultat kopplat till pensionsmedelsförvaltningen som påverkats av den extremt positiva utvecklingen på börsen. Jämtkraft redovisar ett något lägre resultat än föregående år vilket beror på sjunkande elpriser och volymer. Kommunkoncernresultatet 2018 påverkades av höga nedskrivningar i Östersundshem och en nedgång på börsen.
- Värdet på pensionsmedelsförvaltningen uppgår vid utgången av 2019 till 844 mnkr. Pensionskapitalet tillsammans med årlig avkastning ska säkerställa att utbetalningar avseende pensionsintjänande före 1998 inte blir en belastning när utbetalningarna kulminerar år 2020-2025.

2.5 Framtidsbedömning

Den svenska samhällsekonomin i stort befinner sig i ett hyfsat starkt konjunkturläge. Detta blir slutsatsen om man tittar på industrins kapacitetsutnyttjande eller arbetsmarknaden men också från mått som syftar till att sammanfatta resursnyttjandet i hela ekonomin. Bedömningen är att Sverige når lågkonjunktur mot slutet av 2020. Men någon djupare svacka tycks vara avlägsen och den förutsedda lågkonjunkturen kan beskrivas som "mild". BNP-tillväxten förväntas hamna nära 1 procent. Detta utgör en stor kontrast mot de föregående fem åren, när den årliga BNP-tillväxten i genomsnitt har varit 2,8 procent. Den svagare BNP-tillväxten bygger på en svagare ökning av produktionstillväxt och det kan antas medföra en gradvis allt svagare arbetsmarknad.

Den svenska låga BNP-tillväxten syns allra tydligast på arbetsmarknaden. Den försvagning av arbetsmarknadsläget som började ske redan 2018 antar Sveriges Kommuner och regioner (SKR) fortsätter framåt. Den låga BNP-tillväxten bedöms innebära en fortsatt anpassning av arbetsinsats och bemanning. En viss dämpning av antalet timmar och antalet sysselsatta personer bedöms därför ske 2020. År 2021 utgör ett slags mellanår enligt SKR. Beräkningen vilar på antagandet att lågkonjunkturen från utgången av 2020 består också det efterföljande året. Vidare gör SKR bedömningen att arbetsmarknaden 2021–2022 rör sig från "lågkonjunktur" till "normalkonjunktur" och att detta medför att antalet arbetade timmar 2022 ökar snabbare än den underliggande sysselsättningspotentialen. Följden blir enligt SKR att skatteunderlagstillväxten ökar mindre 2020 och 2021 och därefter närmar sig ett historiskt genomsnitt.

Kommunerna redovisade 2018 ett resultat på 2,5 % (4,4 % 2017) av skatteintäkter och statsbidrag. I dessa siffror ingår, liksom förra året, ovanligt stora rea- och exploateringsvinster. Justerat för dessa vinster uppgår resultatet till 1 procent (2 % 2017) av skatteintäkter och statsbidrag, vilket är för lågt för sektorn för att uppnå god ekonomisk hushållning. De ekonomiska förutsättningarna varierar mellan olika kommuner och det är upp till varje kommun att bestämma sina mål för god ekonomisk hushållning. Det var 69 kommuner som hade negativt resultat 2018 och 108 kommuner hade ett resultat på minst 2 procent av skatter och bidrag. Kommunkoncernernas sammantagna investeringsvolym har ökat under en längre tid. Investeringarna i kommunkoncernerna uppgick till 77 miljarder kronor år 2010 och till 149 miljarder år 2018, det vill säga en fördubbling. År 2018 ökade investeringarna med 12 procent, vilket är en något lägre ökning än året innan (16 %). Låneskulden uppgick till 590 miljarder 2018, en ökning med nästan 8 % (enligt Kommuninvest). I de kommunala budgetarna planeras för en fortsatt hög investeringsnivå framåt. För åren 2020–2023 innebär det investeringar på i genomsnitt 13,9 procent av skatter och generella bidrag. För åren 2019–2022 rör det sig exempelvis om 600 förskolor, 300 grundskolor och 125 äldreboenden, i de drygt 200 kommuner som svarade på enkäten från SKR. Många kommuner vittnar om ett besvärligt ekonomiskt läge i år. Med vikande skatteunderlagstillväxt och kostnadsökningar avseende främst demografiförändringar, investeringar och pensioner jobbar kommunerna med att klara 2020 med effektiviseringar. Fram till 2023 uppger kommunerna att det ser bister ut. Ekonomichefernas svar indikerar att ett tjugotal kommer att höja och några sänka skatten.

På vilket sätt kan Östersunds kommun hantera de ekonomiska förutsättningar som beskrivs ovan och som är hämtade från Ekonomirapporten och hur blir resultatet för Östersunds kommun? Östersund har redovisat positiva ekonomiska resultat de senaste åren, för 2018 uppgick resultatet till + 50,5 miljoner kronor (1,3 %) men marginalerna har minskat de senaste åren och för 2020 budgeteras ett resultat på 84 miljoner kronor. Det budgeterade resultatet på 2 % av skatter och generella statsbidrag förutsätter dock att kommunen klarar sitt effektiviseringskrav på 103,5 miljoner kronor. En förutsättning för att lyckas är att kommunen klarar av att hålla individ- och familjeomsorgens nettokostnadsavvikelse på en lägre nivå än nuvarande. Detta kommer att kräva åtgärder. Det är även viktigt att följa Barn- och utbildningsnämndens kostnadsutveckling efter de senaste årens underskott. Vård- och omsorgsnämndens kostnadsutveckling inom LSS-området behöver också ha ett särskilt fokus

framgent. En effekt av de svagare resultaten är att intäkterna inte räcker till full egenfinansiering av kommunens investeringar. En annan är att det inte finns några reserver om de ekonomiska förutsättningarna försämras. Då krävs i stället snabbare effektiviseringar och sänkta kostnader. Enligt budget 2020 uppgår investeringsnivån till högre belopp än vad som kan finansieras med egna medel, självfinansieringsgraden uppgår till 80 %. För åren 2020–2022 bedöms ett behov av upplåning ske med 150 mnkr och det innebär att kommunen kommer att ha en låneskuld på 695 mnkr vid slutet av 2022.

Den bild beträffande det ekonomiska läget i stort för Sveriges kommuner som beskrivs i SKR:s cirkulär 20:8 och SKR:s skrift, Ekonomirapporten, oktober 2019, överensstämmer bra med den utveckling som beräknas ske för Östersunds kommuns ekonomi. Östersunds investeringsbehov har under den senaste perioden varit högre än tidigare, även om det har varierat mellan åren. Men nu kommer det att behövas ännu fler och större investeringar. Kombinationen av att vara en växande kommun och att ha äldre byggnader som behöver moderniseras och ersättas innebär ett investeringstryck som inte längre kan skjutas på framtiden. Förutom större investeringar behöver Östersunds kommun också klara behov av verksamhet för fler barn, unga och äldre.

2.6 Omvärldsanalys

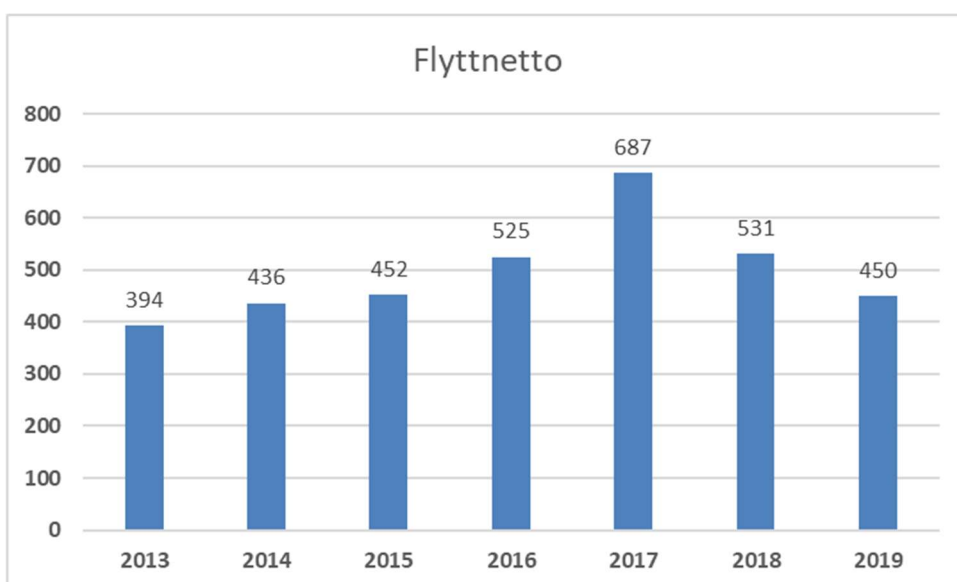
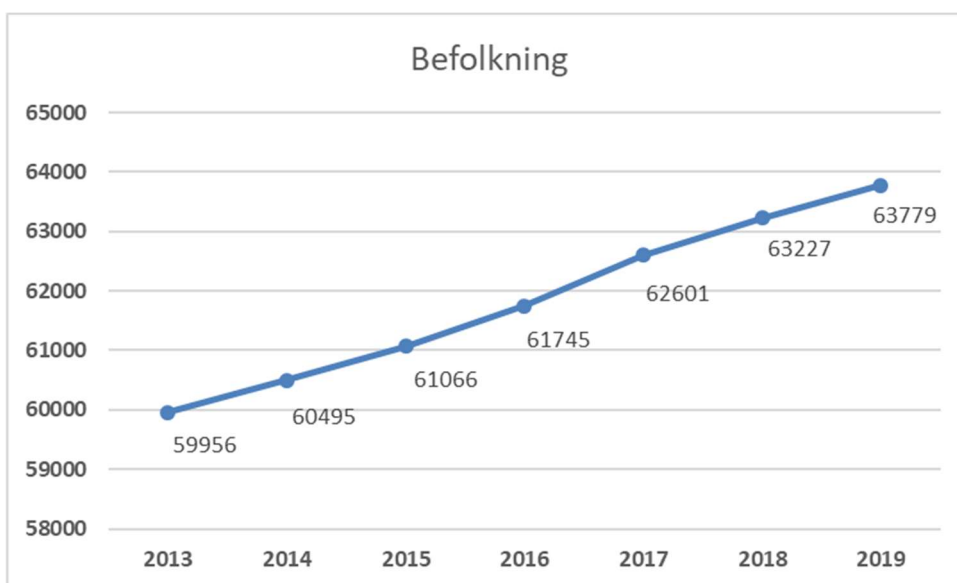
Arbetsmarknaden i länet

Den totala arbetslösheten i Jämtlands län har ökat från 6,0 % december 2018 till 6,5 % december 2019. Motsvarande siffror för riket är en ökning från 7,0 % december 2018 till 7,4 % december 2019.

Enligt Arbetsförmedlingens senaste prognos är arbetsmarknaden i Jämtlands län fortsatt stabil. Konjunkturen har mattats av, men sysselsättningen i länet bedöms ändå att öka. Det är dock väldigt svårt för arbetsgivare att hitta arbetskraft som motsvarar efterfrågan på kompetens. 29% av arbetsgivarna i länet uppger att det finns brist på kompetens vid rekrytering. Bristen på arbetskraft med rätt kompetens finns inom vård och omsorg, utbildning, teknik, IT samt bygg och anläggning.

Befolkningen fortsätter att ökat

Befolkningen i Östersunds kommun har ökat med 552 personer under 2019. Från 63 227 stycken invånare 2018 till 63 779 stycken 2019. Befolkningsökningen består av två delar. Dels ett positivt flyttnetto och dels ett positivt födelsenetto. Det är åttonde året i rad som befolkningen i kommunen ökar. Inte sedan 1970-talet har Östersunds kommun haft så stora befolkningsökningar per år. Antalet invånare är en faktor som i hög grad påverkar kommunens skatteintäkter och därmed de totala intäkterna.

Bostadssituationen 2019

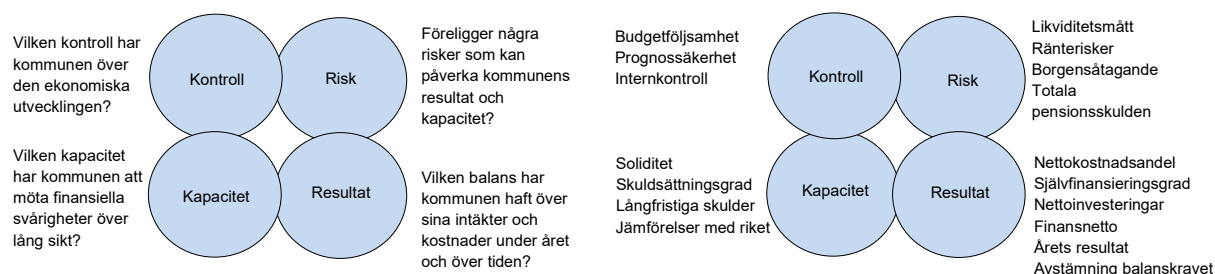
2019 påbörjades byggnationen av många av det stora antal bostäder som beviljades lov under 2018. Under 2019 sjönk antalet bygglov för nya bostäder, det beviljades bygglov för totalt 278 nya bostäder. 149 av dessa är lägenheter, varav de flesta hyreslägenheter. Exempel på projekt är små hyresrätter på Tallåsen och i kvarteret Kräftan på Bangårdsgatan. Det beviljades lov för 36 villor och 19 par- och radhus.

En tydlig trend är ökningen av nya små, centralt belägna lägenheter i befintliga byggnader. 65 nya bostäder skapades genom ombyggnation av lokaler eller att större lägenheter delas i fler små, ett exempel är en fastighet nära campus som byggs om från kontor till 12 små lägenheter.

Under året har detaljplaner som möjliggör drygt 432 nya bostäder antagits. Etapp 2 på Storsjö strand, flerbostadshus på Tallåsen samt flerbostadshus vid gamla ångbryggeriet är de större planerna.

2.7 Finansiell analys för kommunen

För att analysera kommunens finansiella ställning och utveckling används fyra perspektiv; resultat, kapacitet, risk och kontroll. Till dessa perspektiv finns femton olika nyckeltal kopplade. Med hjälp av nyckeltalen kan finansiella problem identifieras (se avsnitt 18 och 19).

1. Nettokostnadsandel

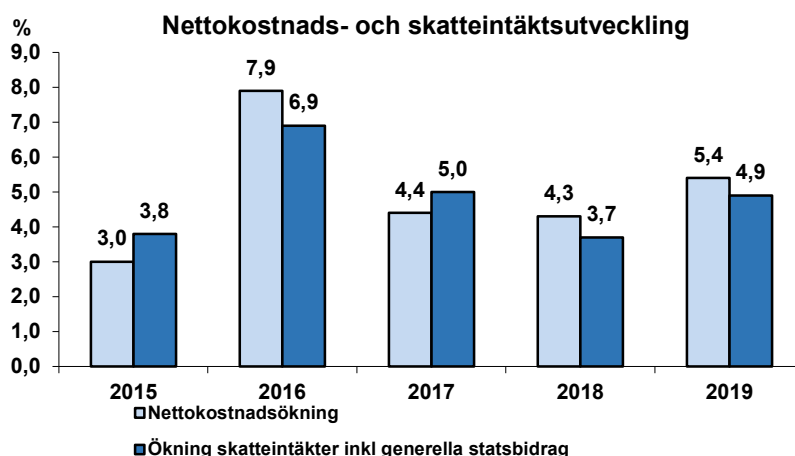
En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader inklusive finansnetto är god. Ett mått på denna balans är nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter. Om kommunen ska leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning enligt budget 2019 krävs en nettokostnadsandel som inte överstiger 98 %.

Av nedanstående tabell framgår att kommunen de senaste fem åren redovisat resultat som klarar nivån för god ekonomisk hushållning enligt detta nyckeltal, förutom år 2018. 2015 ingick återbetalning AFA med 25 mnkr, reavinster med 15 mnkr samt en nedskrivning på 8 mnkr. Under 2016 påverkades nettokostnaderna av en nedskrivning med 10 mnkr, kostnader för iordningsställande av HVB hem för ensamkommande barn med 26,2 mnkr, kostnadsföring av miljösanering i exploateringsprojektet Storsjöstrand med 11 mnkr samt kostnadsföring av exploateringsprojektet Byggbar hållprocess med 6 mnkr. 2018 års nettokostnader har påverkats av jämförelsestörande poster avseende realisationsvinster med 3,8 mnkr.

2019 års resultat har påverkats av en värdestegring i pensionsmedelsportföljen med, 71 mnkr, reavinst, 2,5 mnkr, utrangering i samband med ombyggnad av Palmcrantzskolan, -11,3 mnkr samt en kostnadsföring av miljösanering i exploateringsprojektet Storsjöstrand, -5,2 mnkr.

Mnkr	2015	2016	2017	2018	2019
Verksamhet	92,8 %	93,4 %	94,2 %	94,8 %	94,9 %
Avskrivningar	4,9 %	5,3 %	4,7 %	4,7 %	5,0 %
<i>Nettokostnadsandel exklusive finansnetto</i>	<i>97,7%</i>	<i>98,7%</i>	<i>98,9 %</i>	<i>99,5 %</i>	<i>99,9%</i>
Finansnettot	-0,5 %	-0,6 %	-0,7 %	-0,4 %	-3,0 %
Nettokostnadsandel	97,2 %	98,1 %	98,2 %	99,1 %	96,9 %

Ingen hänsyn tagit till jämförelsestörande poster

Nettokostnadsökningarna bör ligga i nivå med ökningen av skatteintäkterna för att en stabil ekonomisk utveckling ska uppnås. För 2016, 2018 och 2019 noteras högre ökning av nettokostnaderna jämfört med skatteintäkterna. För att klara ett resultat runt 2 % av skatter och generella statsbidrag i framtiden kräver det att kommunen anpassar kostnadsutvecklingen till intäktsutvecklingen.

2. Nettoinvesteringar och självfinansieringsgrad

En hög självfinansieringsgrad innebär att finansiering av investeringarna kan ske utan upplåning eller utan att minska den befintliga likviditeten. 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar och att kommunens finansiella handlingsutrymme stärkts.

Mnkr	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoinvesteringar	241	287	327	377	330
<i>Finansiering:</i>					
Via internt tillförda medel (kassaflöde)	248	260	252	243	320
Självfinansieringsgrad av investeringar %	103	91	77	64	97

Årets resultat tillsammans med avskrivningsmedel och avsättningar skapar kassaflöden som används för finansiering av investeringar. Investeringsnivåer som överstiger internt tillfört kassaflöde betyder ökad upplåning alternativt minskad likviditet.

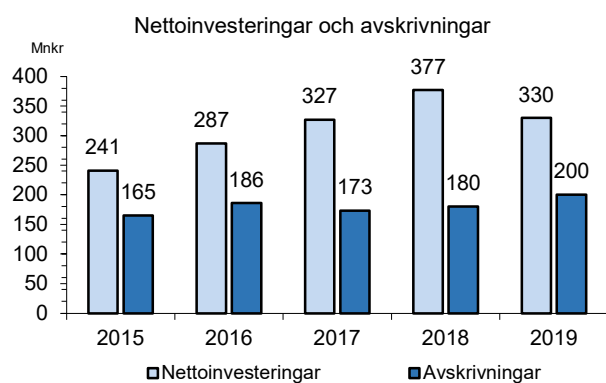
2019 har kommunen kunnat självfinansiera sina investeringar till 97 %, den näst högsta självfinansieringsgraden under perioden. I det sammanhanget ska noteras att äskanden av ombudgeteringar från 2019 till 2020 på 207,3 mnkr har begärts i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen. Det vill säga budgeterade investeringar som inte genomförts 2019 och som flyttas till 2020.

3. Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar

Nyckeltalet visar i vad mån kommunen reinvesterar i den takt som anläggningstillgångarna minskar i värde genom årliga avskrivningar. För att inte urholka kommunens anläggningsskapital bör nettoinvesteringarna minst ligga på samma nivå som avskrivningarna. Den senaste

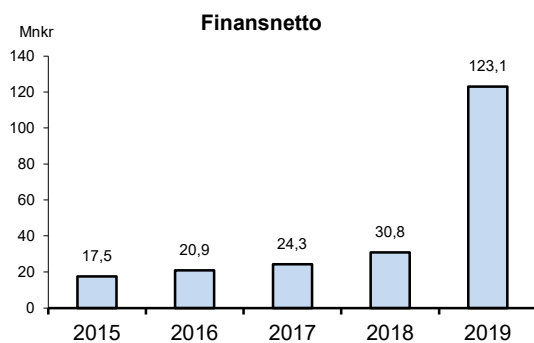
femårsperioden har nettoinvesteringarna överstigit avskrivningarna med 614 mnkr vilket innebär att kommunens anläggningskapital ökat i samma utsträckning.

	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoinvesteringar (Mnkr)	241	287	327	377	330
Avskrivningar (Mnkr)	165	186	173	180	200
Nettoinvesteringar/avskrivningar (%)	146	154	189	209	165

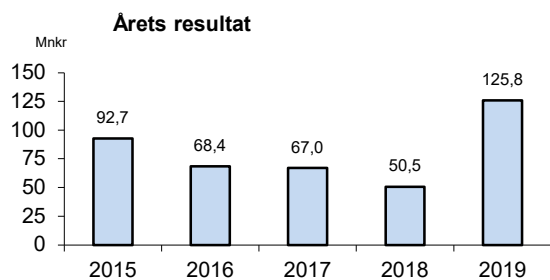

4. Finansnetto

Finansnettot består främst av resultatet i pensionsmedelsportföljen, 81 mnkr, utdelning från Östersunds Rådhus AB, 31,6 mnkr, positivt räntenetto för internbanken, 20,7 mnkr och ränta pensionsskuld -5,6 mnkr.

5. Årets resultat

Ovanstående diagram visar att kommunen legat på en ganska jämn resultatnivå de senaste åren fram till 2019. Avvikelsen 2015 beror främst på återbetalning av AFA medel och en reavinst. Resultatet 2019 visar dock en markant förbättring jämfört med tidigare år. Detta beror till största delen av förändrad redovisningsprincip för finansiella tillgångar. Tidigare redovisades dessa till det lägsta av anskaffnings- eller marknadsvärde. Från 2019 redovisas aktier och alternativa placeringar till marknadsvärdet. Den förändrade redovisningsprincipen har påverkat resultatet med 42,3 mnkr. Förra årets justerade resultat, efter omräkning utifrån förändrade redovisningsprincip, påverkades med -15,6 mnkr. Diagrammet visar även att kommunen uppfyllt kravet i kommunallagen att intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Driftresultaten används för att finansiera den stora investeringsverksamheten.

6. Avstämning mot balanskravet

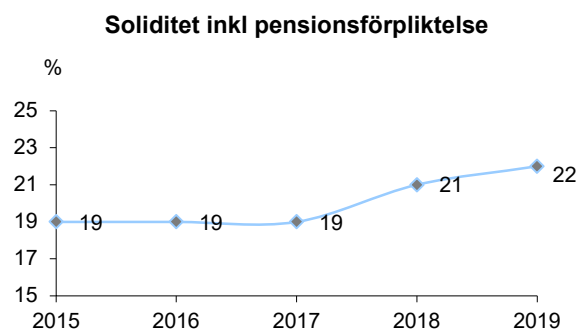
I kommunallagen beskrivs krav på god ekonomisk hushållning och balanskrav. Balanskravet är definierat så att intäkterna ska överstiga kostnaderna, det vill säga resultatet skall vara minst noll. I nedanstående beräkning har realisationsvinster som uppkommit i samband med försäljning av anläggningstillgångar och orealiserade vinster i aktier frånräknats resultatet. Återfört är skillnaden mellan anskaffningsvärdet och marknadsvärdet per 2018-12-31 på de aktier som sålts under året.

Mnkr	2015	2016	2017	2018	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	92,7	68,4	67,0	34,9	125,8
Realisationsvinster	-15,4	-0,9	-0,2	-3,8	-2,5
Orealiserade vinster/förluster aktier				15,6	-42,3
Återföring realiserade vinster och förluster aktier					36,6
Justerat resultat	77,3	67,5	66,8	46,7	117,6

7. Soliditet inklusive pensionsförpliktelse

Soliditeten beskriver den finansiella styrkan på lång sikt. Den anger hur stor del av tillgångarna som är självfinansierade med eget kapital. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen. Den långsiktiga trenden är mer intressant än förändring enstaka år.

I nedanstående beräkning av soliditeten har ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser reducerat det egna kapitalet.

Internbanksverksamheten i form av upplåning på kapitalmarknaden och vidareutlåning till kommunens bolag, påverkar kommunens soliditetsmått. Ökad omslutning på balansräkningen medför nämligen att det egna kapitalets relativa andel av tillgångarna minskar. Det som påverkat soliditeten positivt är ökningen av eget kapital och minskningen av skulderna.

Måttet på soliditet enligt riktlinjerna för God Ekonomisk Hushållning ska ligga på 38 % eller högre och då ska en justering för vidareutlåning i interbanksverksamheten exkluderas jämfört med det standardiserade måttet för soliditet. Utfallet för soliditeten 2019 blir då 41,6 % (39,5 % 2018).

8. Internbank och långfristiga skulder

För att erhålla bra villkor på upplåningen har kommunen hos ratinginstitutet S&P Global genomgått en kreditbedömningsprocess och erhållit rating AA+ som är den näst högsta som utdelas. Den 18 oktober 2019 bekräftades kommunens rating. Motivering från ratinginstitutet var:

- Stark likviditet
- Mycket stark ekonomi
- Extremt förutsägbart och stöttande ramverk för kommunsektorn
- Låg skuldnivå
- Kommunens starka finansiella resultat och styrning utgör ytterligare stöd för ratingen

Kommunen har på kapitalmarknaden etablerat två marknadsprogram. Certifikatprogrammet nyttjas till 1 000 mnkr av ram 2 000 mnkr och obligationsprogrammet (MTN) nyttjas till 3 875 mnkr av ram 5 000 mnkr. Av denna lånesumma vidareutlånas 4 505 mnkr till Jämtkraft AB, Östersundshem AB, Östersunds Rådhus AB samt Östersunds Sport- och Eventarena AB.

Mnkr	2015	2016	2017	2018	2019
Långfristiga skulder inkl upplåning via internbank	4 000	4 700	5 000	4 820	4 875
-Varav utlåning till bolag	3 650	4 405	4 705	4 555	4 505
-Varav kommunens låneskuld	350	295	295	265	370

Resultat för internbank.

Resultatet för internbanken 2019, det vill säga skillnaden mellan kostnadsräntor för inlåning inklusive kostnader för rating, administration mm minskat med ränteintäkter från utlåning till bolag uppgår till totalt 19,8 miljoner kronor.

Kreditlöften

Kommunen har per 31 december 2019 kreditlöften på totalt 900 miljoner kronor.

9. Skuldsättningsgrad

Den del av tillgångarna som är finansierade med främmande kapital brukar benämnas skuldsättningsgrad. Balansräkningens totala skuldsättningsgrad för 2019, exklusive upplåning internbank för vidareutlåning, har ökat något från föregående år.

	2015	2016	2017	2018	2019
Total skuldsättningsgrad	39 %	38 %	39 %	39 %	40 %
- varav avsättningsgrad (pensioner)	15 %	15 %	14 %	14 %	14 %
- varav avsättningsgrad, övrigt	1 %	1 %	1 %	0 %	0 %
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	16 %	16 %	18 %	19 %	19 %
- varav långfristig skuldsättningsgrad	8 %	6 %	6 %	6 %	7 %

Risk och kontroll

10. Likviditet ur ett riskperspektiv

Likviditet	2015	2016	2017	2018	2019
Likvida medel	324	327	362	207	288
Likviditetsdagar ¹⁾	28	26	32	15	20
Balanslikviditet ²⁾	80 %	71 %	66 %	48 %	57 %

1. Antal dagar som de likvida medlen vid resp. årsskifte räcker för kommunens utbetalningar för 2019 uppgick de genomsnittliga utbetalningarna/dag till 14,2 mnkr (13,8 för 2018).

2. Med balanslikviditet avses omsättningstillgångar/kortfristiga skulder.

Vid svårigheter på kapitalmarknaden kan kreditlöften, som beskrivs ovan samt checkräkningskredit på 700 mnkr, utnyttjas.

11. Räntor/ränterisker

Omfattning

Kommunens internbank har 2019-12-31 800 mnkr säkrade via ränteswappar. 700 mnkr avser ränteswappar tecknade av kommunen för att kunna erbjuda Östersundshem AB lån med fast ränta från internbanken. Övriga 100 mnkr avser kommunens egen upplåning.

Säkrad risk

Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan (STIBOR 3 M).

Säkringsinstrument

Ränteswap, startdatum 2012-01-25, 100 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M och betalar 2,42 % fram till 2022-01-25.

Ränteswap, startdatum 2017-11-29, 300 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M, och betalar 0,35 % fram till 2022-11-29.

Ränteswap, startdatum 2019-09-18, 200 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M, och betalar 0,4875 % fram till 2024-09-18.

Ränteswap, startdatum 2019-10-30, 200 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M, och betalar 0,451 % fram till 2024-09-18.

Bedömning av säkringsförhållandets effektivitet

Räntesäkringarna följer i enlighet med kommunens finanspolicy. Östersundshem AB hanterar sin ränterisk genom att låna med fast ränta från kommunens internbank. Jämtkraft AB lånar med rörlig ränta i kommunens internbank och hanterar sin ränterisk. Anledningen till detta är att de själva ska kunna hantera sin egen totala risk, inklusive prisrisker på el och valutarisker.

12. Borgensåtagande

Mnkr	2015	2016	2017	2018	2019
Borgensåtagande	1 477	646	437	326	202

Kommunens borgensåtagande har minskat med 124 mnkr mellan åren 2018 och 2019. Varav kommunägda bolag -120 mnkr, bostadsrättsföreningar -4 mnkr och övriga borgensåtaganden 0 mnkr.

Under 2019 avslutades det sista borgensåtagandet gentemot kommunägda företag. Detta är en följd av de senaste årens strategi att bolagens upplåning huvudsakligen ska ske via kommunens internbank har följts.

Borgensansvar gentemot bostadsrättsföreningar samt kooperativ äldreboende uppgår 2019 till 200 mnkr (204). Någon risk för nytt borgensinfrående bedöms inte föreligga i nuläget.

Övrig borgen avser borgensansvar gentemot idrottsföreningar, samlingslokaler samt kommunalt förlustansvar och uppgår till totalt 2 mnkr (3). Någon större risk anses ej föreligga för dessa åtaganden.

13. Kommunägda företag –risker och möjligheter

Mnkr	2015	2016	2017	2018*	2019
Koncernens resultat	177,8	825,6	366,2	139,6	398,3
Kommunens resultat	92,7	68,4	67,0	34,9	125,8

*Jämförelsesiffran för 2018 är omräknat i enlighet med förändrade redovisningsregler av finansiella tillgångar.

Kommunkoncernens resultat uppgår till 398,3 mnkr. Resultatet är högre än föregående år och beror främst på de nedskrivningar på 193 mnkr som Östersundshem AB gjorde 2018 samt förändrad redovisningsprincip för finansiella tillgångar. 2019 var ett år med kraftigt stigande aktiekurser medan 2018 var det en liten nedgång. Det extremt höga resultatet 2016 härrör från Östersundshem ABs försäljning av 1/3 av sitt fastighetsbestånd till Rikshem. Enskilda förklaringar till kommunkoncernens resultat framgår av avsnittet sammanställa räkenskaper.

Soliditeten för kommunkoncernen uppgår till 45 %, vilket är en förbättring på 1 procentenhet jämfört med föregående år.

Det bör betonas att marknadsvärdet för både Jämtkraft AB och Östersundshem AB överstiger de värden som framgår av balansräkningen.

14. Pensionsåtagande

Mnkr (inkl löneskatt)	2015	2016	2017	2018	2019
Avsättning till pensioner (i balansräkningen)	654	662	674	692	717
Pensionsförpliktelse äldre än 1998 (inom linjen)	1 146	1 070	1 027	972	927
Totala pensionsåtagande	1 800	1 732	1 701	1 664	1 644

Ovan redovisas de totala åtagandena som finns för pensionsåtaganden. Det största åtagandet avser pensionsförpliktelser som är intjänade före 1998, 927 mnkr.

15. Förvaltning av pensionsmedel

I enlighet med rekommendation R 10 från Rådet för kommunal redovisning ska redovisning ske av kommunens pensionsmedelsförvaltning grundad på nedanstående uppgifter. Som framgår nedan finns finansiella placeringar uppgående till 844 mnkr som avser värdet på pensionsportföljen.

Mnkr (inkl löneskatt)	2015	2016	2017	2018	2019
Avsättning för pensioner	654	662	674	692	717
Ansvarsförbindelse	1 146	1 070	1 027	972	927

Mnkr (inkl löneskatt)	2015	2016	2017	2018	2019
Totala ansvarsförpliktelser	1 800	1 732	1 701	1 664	1 644
Finansiella placeringar	-671	-680	-692	-763	-844
SUMMA ÅTERLÅN	1 129	1 052	1 009	901	800

För att klara av den ökade belastning som sker i kommunens ekonomi när utbetalningarna av pensionerna ökar har kommunen ursprungligen 2011 avsatt 433 mnkr, 2014 avsattes ytterligare 172 mnkr. Totalt har 605 mnkr placerats i pensionsmedelsförvaltning. Avkastningsmålet från starten 2011 fram till och med 2014 var att pensionsfonden skulle ge en avkastning på reall 1 procent, dvs KPI + 1 %. Portföljen steg under den perioden med 22 % och avkastningsmålet för motsvarande period var dryga 5 %. Utifrån detta gjordes bedömningen att höja avkastningsmålet från och med 2015 till en avkastning på 2 procent reall (KPI + 2 %).

Förväntningarna inför 2019 var dämpade till följd av tro på avtagande tillväxt, låga räntor och högt värderad aktiemarknad. Det visade sig att 2019 skulle bli ett historiskt starkt börsår. Delvis på grund av en svag avslutning 2018, men framförallt till följd av väldigt stöttande centralbanken världen över. För helåret 2019 ökade portföljen med 10,6 %, motsvarande 81 mnkr. Avkastningsmålet för 2019 landade på 3,8 % d v s +6,8 % mot mål. Sett över en femårsperiod ligger portföljen 13 % över avkastningsmålet.

Nedan redovisas värdet på pensionsmedelsportföljen den 31 december 2019.

	Värde (mnkr)	Andel %
Aktier, Sverige	152,2	18,0
Aktier, Utland	115,5	13,7
Alternativa placeringar	42,2	5,0
Räntebärande värdepapper, Sverige	489,6	58,0
Likvida medel, Notariekonto	44,2	5,3
Total portfölj	843,7	100,0

Sedan starten av kapitalförvaltningen 2011 har marknadsvärdet på pensionsfonden ökat med 239 mnkr.

16. Prognossäkerhet och budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. En god prognossäkerhet tillsammans med god budgetdisciplin medför att behoven av buffertar minskar. Genom en god prognossäkerhet har kommunen också lättare att korrigera eventuella svackor i ekonomin på kort sikt. För att få en jämförbar bild mellan prognos och utfall har justering av augustiprognosen gjorts med de tilläggsanslag och omDispositioneringar som beslutades av KF i oktober. Prognossäkerheten har förbättrats i nämnderna och ger bättre förutsättning för styrning av verksamheten.

Mnkr	Bokslut	Prognos	Avvikelse
	2019	augusti 2019	
Tekniska nämnden	-5,3	-6,1	0,8
Barn- och utbildningsnämnden	-5,9	-8,0	2,1
Miljö- och samhällsnämnden	3,0	1,0	2,0
Vård- och omsorgsnämnden	3,7	3,0	0,7
Kommunstyrelse/Kommunledningsförvaltning	8,3	4,4	3,9
Kommunstyrelse/Lönebuffert	12,0	12,0	0,0
Central buffert LSS	7,5	7,5	0,0
Revision	0,5	0,0	0,5
Kultur- och fritidsnämnden	2,3	1,6	0,7
Social- och arbetsmarknadsnämnden	-2,6	-5,3	2,7
Valnämnden	-0,5	-0,4	-0,1
Gemensam överförmyndarnämnd	2,3	0,3	2,0
Summa verksamhet	25,3	10,0	15,3
Finansiering	100,5	58,8	41,7
SUMMA	125,8	68,8	57,0

17. Känslighetsanalys

Händelser	Bokslut 2019
Ränteförändring med 1 % på låneskulden	3,7 mnkr
Ränteförändring med 1 % påverkar ränteintäkterna med	2,9 mnkr
Löneförändring med 1 % inklusive PO samtlig personal i kommunen	26,4 mnkr
Bruttokostnadsökning med 1 %	50,0 mnkr
Förändrad utdebitering med 1 kr	143,0 mnkr
Förändring av befolkningen i kommunen, 100 personer	5,6 mnkr
10 heltidstjänster (30 600 kr/månad) inklusive PO	5,1 mnkr

I ovanstående sammanställning redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens ekonomi. Beräkningarna baseras på uppgifter per 2019-12-31.

19. Sammanfattande kommentarer

Redovisningens och den finansiella analysens syfte är att identifiera problem. Följande problem och positiva faktorer som kan härledas ur den finansiella analysen är viktiga att lyfta fram.

1. Resultatet för 2019, 125,8 mnkr, innebär ett resultat som är 90,7 mnkr bättre än ursprunglig budget och motsvarar 3,1 % av skatter och generella statsbidrag. Resultatet innebär att kravet på god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv uppfylldes.
2. Investeringsnivån översteg under perioden 2015 – 2019 befintligt utrymme för självfinansiering. En hög investeringsnivå kräver antingen upplåning eller ger minskade likvida medel och medför dessutom ökade avskrivningskostnader. 2019 har kommunen kunnat självfinansiera investeringarna till 97 %. I det sammanhanget ska noteras att äskanden av ombudgeteringar från 2019 till 2020 på 207,3 mnkr har begärts i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen. Det vill säga budgeterade investeringar som inte genomförts 2019 och som flyttas till 2020.
3. Pensionsmedelsförvaltningen har vid 2019 års utgång ett värde på 843,7 mnkr. Under 2019 ökade värdet med 81 mnkr, en ökning med 10,6 %, avkastningsmålet var +3,8%.
4. Den 18 oktober 2019 bekräftades kommunens kreditbetyg, AA+. Den goda ratingen gör att kommunen erhåller bra villkor på upplåningen samt visar på att kommunen har en god finansiell ställning.
5. Det finns stor utmaning i organisationen att ställa om verksamheten under 2020 med hänsyn till de 103,5 mnkr som ligger som effektiviseringskrav på verksamheten.

2.8 Driftredovisning

Driftredovisning	Kommun- bidrag 2019	Tilläggs- anslag 2019	Intäkter 2019		Kostnader 2019		Resultat 2019	Budgetavvikelse	
			Budget	Utfall	Budget	Utfall		Intäkter	Kostnader
Serviceförvaltningen			16,2	54,3	- 129,1	- 173,6	- 8,3	38,1	- 44,5
Tekniska nämnden	108,1	2,9	147,6	135,7	- 147,6	- 135,7	-	11,9	11,9
Tekniska nämnden, taxefinansierad			821,6	862,8	- 817,4	- 861,7	3,0	41,2	- 44,3
Barn- och utbildningsnämnden	1 264,8	1,9	57,6	156,1	- 1 335,8	- 1 440,2	- 5,9	98,5	- 104,4
Miljö- och samhällsnämnden	51,5	3,8	35,0	38,6	- 90,3	- 90,9	3,0	3,6	- 0,6
Vård- och omsorgsnämnden	1 504,8	0,7	118,7	197,2	- 1 624,2	- 1 699,0	3,7	78,5	- 74,8
Kommunstyrelse/Kommunledningsförvaltning	203,5	- 0,3	15,2	51,5	- 218,4	- 237,7	17,0	36,3	- 19,3
Kommunstyrelse, intäktsfinansierat			85,6	97,1	- 85,6	- 99,5	- 2,4	11,5	- 13,9
Kommunstyrelse/Lönebuffert	21,4	- 9,4	-	-	- 12,0	-	12,0	-	12,0
Kommunstyrelse gymnasieskola	229,9		-	-	- 229,9	- 237,6	- 7,7	-	- 7,7
Central buffert LSS	7,5	-	-	-	- 7,5	-	7,5	-	7,5
Kommunstyrelsen, Räddningstjänstförbund	39,4		-	-	- 39,4	- 38,0	1,4	-	1,4
Revision	2,8	-	-	-	- 2,8	- 2,3	0,5	-	0,5
Kultur- och fritidsnämnden	196,7	- 0,7	1,7	31,5	- 197,7	- 225,3	2,2	29,8	- 27,6
Social- och arbetsmarknadsnämnden	386,9	0,1	102,7	203,1	- 489,7	- 592,7	- 2,6	100,4	- 103,0
Valnämnden	0,1	-	-	1,4	- 0,1	- 1,9	- 0,4	1,4	- 1,8
Gemensam överförmyndarnämnd	13,7	0,5	-	2,8	- 14,2	- 14,7	2,3	2,8	- 0,5
Summa verksamhet	4 031,1	12,9	1 401,9	1 832,1	- 5 441,7	- 5 850,8	25,3	430,2	- 409,1
Finansiering	- 4 031,1	- 12,9	4 918,0	5 000,0	- 856,0	- 855,5	100,5	82,0	0,5
SUMMA	-	-	6 319,9	6 832,1	- 6 297,7	- 6 706,3	125,8	512,2	- 408,6

Tilläggsanslag beslutat i Kommunfullmäktige 2019-06-20 § 107

Tilläggsanslag beslutat i Kommunfullmäktige 2019-10-17 § 205

Driftredovisning	Kommun- bidrag 2018	Tilläggs- anslag 2018	Intäkter 2018	Kostnader 2018	Resultat 2018
Serviceförvaltningen	-	-	295,2	- 289,0	6,2
Tekniska nämnden	19,8	3,1	820,3	- 842,4	0,8
Barn- och utbildningsnämnden	1 187,8	5,6	151,0	- 1 363,4	- 19,0
Miljö- och samhällsnämnden	137,9	11,6	59,4	- 211,9	- 3,0
Vård- och omsorgsnämnden	1 407,4	18,5	211,5	- 1 645,3	- 7,9
Kommunstyrelse/Kommunledningsförvaltning	547,5	- 8,0	111,1	- 635,6	15,0
Kommunstyrelse/Lönebuffert	27,1	- 27,1	-	-	-
Central buffert LSS	13,5	- 13,5	-	-	-
Revision	2,7	-	0,1	- 2,6	0,2
Kultur- och fritidsnämnden	162,1	19,7	31,4	- 211,8	1,4
Social- och arbetsmarknadsnämnden	284,7	7,3	133,3	- 424,4	0,9
Valnämnden	1,1	-	1,2	- 2,2	0,1
Gemensam överförmyndarnämnd	11,5	1,3	0,4	- 11,6	1,6
Summa verksamhet	3 803,1	18,5	1 814,9	- 5 640,2	- 3,7
Finansiering	- 3 803,1	- 18,5	4 655,1	- 779,3	54,2
SUMMA	-	-	6 470,0	- 6 419,5	50,5

2.9 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning	Budget 2019	Tilläggs- budget	Utgifter	Inkomster	Avvikelse
Tekniska nämnden	285,9	12,5	- 247,8		50,6
Barn- och utbildningsnämnden	25,1	- 5,2	- 5,0		14,9
Miljö- och samhällsnämnden	1,7		- 4,5	2,8	-
Vård- och omsorgsnämnden	41,9	- 31,4	- 7,3		3,2
Kommunstyrelse/Kommunledningsförvaltning	51,9	- 11,6	- 33,2		7,1
Kultur- och fritidsnämnden	50,3	- 10,7	- 31,3		8,3
Social- och arbetsmarknadsnämnden	1,2		- 0,6		0,6
SUMMA	458,0	- 46,4	- 329,7	2,8	84,7

Tilläggsbudget beslutat i Kommunfullmäktige 2019-04-18 § 72 och § 73

Tilläggsbudget beslutat i Kommunfullmäktige 2019-06-20 § 106 och § 107

Tilläggsbudget beslutat i Kommunfullmäktige 2019-10-17 § 205

Större investeringsprojekt Mnkr	Budget 2019	Utfall 2019	Total kostnad	Total budget
Membranfilter, VA	50,0	16,7	41,6	560,0
Ombudgetering - rivning Rådhuset	12,0	1,9	6,1	20,0
Äldreboende	15,0	-	-	15,0
Palmcrantzskolan ¹	10,0	0,2	5,1	-
Palmcrantzskolan - Engelska skolan	20,0	10,1	10,1	60,0
Lugnviksskolan	3,0	1,5	1,5	3,0
Fjällängsskolan	3,0	0,8	1,0	71,0
Tavelbäcksskolan	4,0	-	-	-
Ny förskola Odensala 8 avd	5,0	-	-	-
Ny förskola Odensala 6 avd	2,0	-	-	-
Storsjöbadet	15,0	0,3	0,3	229,0
Statsmiljöavtalet	20,8	1,2	1,2	66,0
LSS-boende	9,0	-	-	12,0
Litsbacken	5,0	0,5	0,5	5,0
Brittsbo förskola ¹	8,0	6,3	6,7	19,0
ÖTC - Krondikesvägen ombyggnad	11,9	19,6	39,5	37,0
Österäng anpassning	35,2	32,7	66,2	55,2
Solliden anpassning	30,5	1,9	3,3	30,5
Storsjöskolan ombyggnad	12,7	0,5	2,6	-
Arkivet	10,6	10,1	10,8	11,6
Campingstugor ¹	10,0	8,2	8,4	10,0
Näs vattenverk	6,9	0,6	1,4	19,0
Lakvattenrening	11,5	0,6	0,6	11,5
Biblioteket ¹	20,0	20,0	20,0	20,0
VM 2019 ¹	5,0	5,8	32,3	32,0
Sporthallen ¹	4,5	2,9	127,2	130,0
Frösö Ridcenter ¹	10,9	10,8	14,9	15,0

1 Färdigställda investeringar

2.10 Exploateringsredovisning

Mnkr	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Utgifter	-18,0	- 38,8	- 42,2
Inkomster	44,0	21,4	34,6
Resultat	12,5	5,7	12,2

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Resultat
Översiktsplan Söder		-0,1	
Utredningskostnad Storsjö strand	9,3	-27,1	-5,2
Sikvägen Mjälle			0,2
Odenskog		-0,1	
Sjömon			
Tomter i avslutade projekt	4,7	-1,1	2,4
Torvalla T1C, Falkfångarvägen	0,8	-0,7	1,0
Industriområde norr om Hägnvägen	0,4	-1,4	
Remonthagen		-0,7	
Brittsbo	0,7	-0,3	2,0
Torvalla A2 Brosklarvägen	2,2	-0,1	0,5
Blomstergården		-0,4	
Skjutbanan 1 och 7			
Mickel Ers 1			
Kardemumman			
Stadsdel Knytta			-1,5
Ope 7:1	0,8	-0,2	1,0
Hjälmtorpet		-0,3	
Midskogen- Datahallar			
Odenvallen – Skanska		-1,2	3,0
Odensala Ångar		-0,3	2,3
Biblioteksgatan- Diös			
Stadsdel Frösö Park		-1,7	
Karlslund Krumhornet			
Skogsmon etapp två	2,5	-0,7	
G III:s torg		-0,3	
Tanken 1			
Guckuskon		-0,1	
Skogsvaktaren		-1,0	
Söre 5:83		-0,1	
Torvalla 9:9 (Muskoten)		-0,2	
Messmötet 1		-0,2	
Detaljplan Ångbryggeriet		-0,5	
Brunflo-Prästbordet 1:12			
SUMMA	21,4	-38,8	5,7

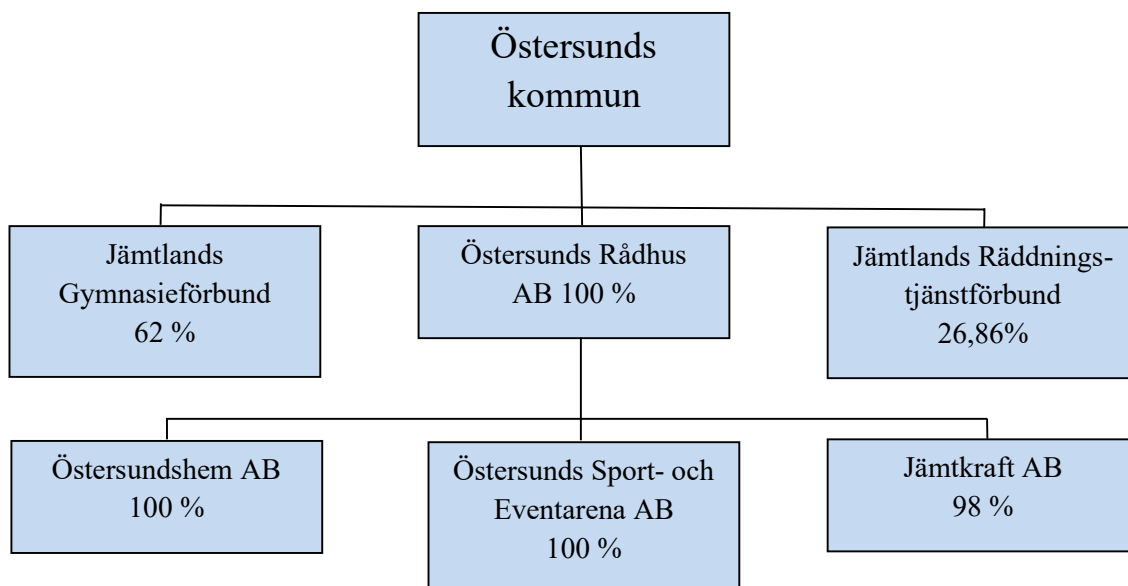
2.11 Finansiell analys av sammanställda räkenskaper

Syftet med sammanställda räkenskaper

Östersunds kommun bedriver verksamhet i förvaltnings- och bolagsform. Syftet med de sammanställda räkenskaperna är att ge en samlad bild över kommunens ekonomiska ställning, åtaganden och resultat. Våra intressenter ges därmed möjlighet att bedöma helheten oavsett val av verksamhetsform.

Kommunkoncernstruktur

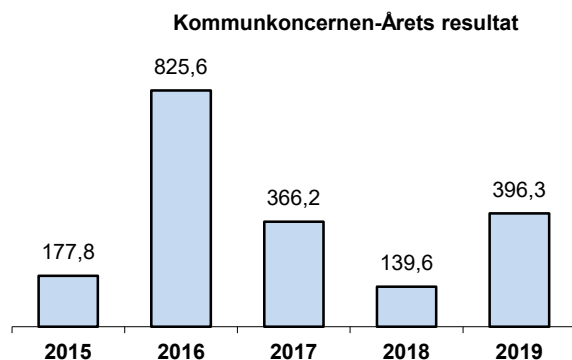
De sammanställda räkenskaperna är uppbyggd utifrån "moderbolaget" Östersunds kommun, det helägda koncernbolaget Östersunds Rådhus AB, Jämtlands Gymnasieförbund (62 %) och Jämtlands Räddningstjänstförbund (26,86 %).

Resultat

Resultat för kommunkoncernen 2019 är 398,3 mnkr (139,6). Det är främst Jämtkraft och delvis kommunen som bidrar till det höga resultatet.

Utifrån ägardirektivens krav på räntabilitet, resultatkrav, soliditet med mera kan det konstateras att resultat och utveckling till största delen är förenliga med mål ställda av ägaren.

2015 års resultat innehåller en jämförelsestörande kostnad på 0,3 mnkr och en jämförelsestörande intäkt på 41,1 mnkr. 2016 års resultat har påverkats av Östersundshems försäljning av 1/3 av fastighetsbeståndet. Resultatet 2018 påverkades av en nedskrivning av materiella anläggningstillgångar på 193 mnkr i Östersundshem.

I tabellen visas hur kommunkoncernens resultat uppkommit.

	Ägd andel	Redovisat resultat	Koncernen resultat
Östersunds kommun	100 %	125,8	125,8
Östersunds Rådhus AB koncernen			
-Östersunds Rådhus AB	100 %	36,2	36,2
-Östersundshem AB koncernen	100 %	21,4	21,4
-Östersunds Sport- och Eventarena AB	100 %	0,0	0,0
-Jämtkraft AB koncernen	98 % av 97,2%	321,7	290,8

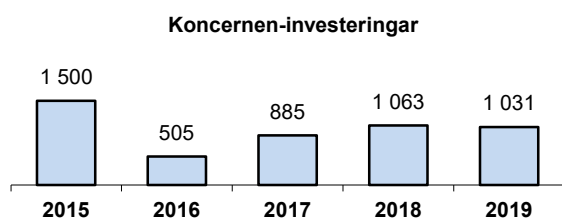
	Ägd andel	Redovisat resultat	Koncernen resultat
Jämtlands Gymnasieförbund	62 %	7,2	4,5
Jämtlands Räddningstjänst	26,9 %	3,6	1,0
Sammanlagt resultat			479,7
Kommunkoncernresultatpåverkande poster			
Utdelning från Jämtkraft AB till Rådhus AB ¹ (98% av 32 mnkr)			-31,4
Finansiell intäkt Rådhus AB			31,4
Aktieutdelning från Rådhus AB till Östersunds kommun			-31,4
Finansiell intäkt Östersunds kommun			-31,4
Reavinst/förlust Östersundshem AB			-0,9
Avskrivning övervärde aktier Östersundshem			-10,4
Avskrivning övervärde aktier Jämtkraft			-7,3
Kommunkoncernresultat – Östersunds kommun			398,3

Låneskuld

Kommunkoncernens långfristiga skulder har minskat med 2 mnkr från 5 020 till 5 018 mnkr. Anledningen till att minskningen är så marginell beror på att Jämtkraft klassificerat om nätförstärkningslån från förskott från kunder till långfristiga skulder. Upplåningen i internbanken har ökat med 55 mnkr och externa lån har amorterat med 120 mnkr och per sista december 2019 är alla lån inom kommunkoncernen via Östersunds kommuns internbank.

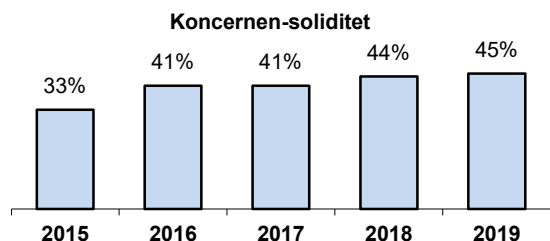
Investeringsnivå

Kommunkoncernens nettoinvesteringar har minskat från föregående år. Av kommunkoncernens redovisade investeringar på 1 031 mnkr är 979 mnkr i materiella anläggningstillgångar, 6 mnkr i immateriella anläggningstillgångar och 46 mnkr finansiella anläggningstillgångar.

Soliditet

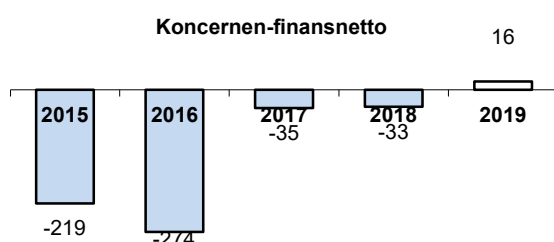
Kommunkoncernens soliditet uppgår till 45 %, vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år. Årets höga resultat har bidragit till förbättringen.

Finansnetto

Kommunkoncernens finansnetto har förbättrats mot föregående år genom lägre nedskrivningsbehov av andelar och fordringar i intresseföretag, lägre räntekostnader och en stor uppgång i marknadsvärdet på aktier i pensionsmedelsportföljen för kommunen.

Kommunkoncernen hade under 2018 en medveten strategi att hålla likviditeten på ett minimum för att undvika ränta på insatt kapital. Under 2019 tog bankerna bort räntan på positiva saldon och likviditet kunde börja byggas igen. Även försenade investeringar i exempelvis vindkraftsprojektet Hocksjön, där dom i Mark- och miljödomstolen gällande förlängt drifttagningsdatum förväntas komma under 2020, har påverkat likviditeten positivt då Jämtkraft byggt likviditet för delar av denna investering.

Östersunds Rådhus AB

Östersunds Rådhus AB ägs av Östersunds kommun till 100 %. Bolaget ägs av kommunen för att kommunen ska kunna tillämpa gällande lagstiftning kring kommunala koncernbidrag. Bolaget har en aktiv roll i samordningen av de kommunala bolagen i syfte att uppnå ett optimalt resursutnyttjande, samordning av verksamheterna inom kommunkoncernen samt effektivt och offensivt bidra till att förstärka kommunens strategiska tillväxtområden.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2019	2018
Nettoomsättning	6 622,5	6 932,5
Rörelseresultat	527,5	302,0
Resultat efter finansiella poster	444,5	249,9
Erhållet koncernbidrag	15,0	0,0
Årets resultat*	331,1	135,3
Balansomslutning	10 909,4	10 800,2
Eget kapital*	4 235,6	3 945,1

*Hänförligt till moderbolagets aktieägare

Ekonomiska mål och riktlinjer

Årets resultat för koncernen uppgår till 331,1 mnkr (135,3 mnkr). För moderbolaget uppgår resultatet till 36,2 mnkr (26,7 mnkr). Moderbolaget har under 2019 erhållit en aktieutdelning från dotterbolaget Jämtkraft AB på 31,4 mnkr samt ett koncernbidrag på 15,0 mnkr från dotterbolaget Östersundshem AB. Östersunds Rådhus AB har gjort en aktieutdelning till ägare, Östersunds kommun med 31,4 mnkr 2019. Bolaget har uppfyllt verksamhets- och ekonomiska mål angivna i ägardirektivet.

Viktiga händelser

- I en del av ägarstyrningen har bolaget haft regelbundna träffar med dotterbolagen, då verksamhet, resultat med mera diskuterats med respektive bolagsledning och styrelseordförande.

Jämtkraft AB

Jämtkraft ägs till 98 % av Östersunds Rådhus AB. Resterande 2 % ägs till 1 % av Åre kommun och Krokoms kommun äger 1 %. Jämtkraft med dotterbolag producerar, distribuerar och säljer elenergi och värme. Koncernen erbjuder även energiförvaltning.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr (koncernen)	2019	2018
Nettoomsättning	6 476,8	6 668,2
Rörelseresultat	517,8	517,6
Finansnetto	-73,8	-42,4
Resultat efter finansiella poster	444,0	475,2
Skatt	-122,4	-127,1
Årets resultat	321,7	348,2
Balansomslutning	8 153,9	8 185,2
Eget kapital*	3 277,6	2 997,3

*Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare

Ekonomiska mål och riktlinjer

Jämtkraftkoncern redovisar ett resultat på 321,7 mnkr för 2019 (348,2 mnkr). Moderbolaget redovisar ett resultat på 136,0 mnkr (100,0 mnkr). Bolaget har för 2019 uppfyllt fastställt ekonomiskt mål i ägardirektiven gällande soliditeten och räntabiliteten. Räntabiliteten har minskat jämfört med föregående år på grund av sjunkande elpriser och volymer samt lägre resultatandelar från koncern- och intresseföretag samt nedskrivningar av fjärrvärmeanläggningar. Räntabiliteten nådde ett snitt på 12,2 % under de senaste rullande 48 månaderna. Soliditeten har stärkts genom amortering av lån och ett högt resultat.

Mål	Ägar-direktiv	Utfall 2019	Snitt 48 månader	Utfall 2018
Soliditet snitt 48 månader	25-45 %	40,2 %	35,5 %	36,6 %
Räntabilitet snitt 48 månader	10 %	13,1 %	12,2 %	16,1 %

Viktiga händelser

- Året blev varmare och blötare än normalt och med en blåsig inledning. Sjunkande gas- och kolpriser, stabila olje- och utsläppspriser. Det rörliga elpriset i Norden sjönk från 45,2 öre/kWh 2018 till 41,2 öre/kWh 2019. Olönsam fossil elproduktion, fortsatt utbyggnad av vindkraft, stängning av Ringhals 2 och oro kring energiöverenskommelsen kan sammanfatta elåret 2019.

- 2019 var ett bra år för vattenkraften. Den hydrologiska balansen, energi lagrad i mark-, grund- och magasinvattnen, ökade under året med 13 TWh. Vindkraftsproduktionen i Sverige steg med 17 procent 2019 jämfört med året innan. Delvis var 2019 det blåsigare 2019, men en stor del beror på den höga expansionen med nya vindkraftsparker som driftsatt.
- Jämtkraft har under 2019 förvärvat Ljungå vattenkraftverk i Bräcke med en beräknad årsproduktion på 5 GWh. Vidare har Jämtkraft förvärvat vindkraftsprojektet Hocksjön, med villkoret att få förlängt drifttagningsdatum. Dom i Mark- och miljööverdomstolen gällande förlängt drifttagningsdatum förväntas komma under 2020.
- Jämtkraft Elnät arbetar med att ansluta vindkraft både i och utanför ordinarie koncessionsområde. Under året har två vindkraftparker anslutits, den ena är belägen i närheten av byn Rätan och den andra är belägen i området Åskälen cirka 5 mil norr om Östersund. Parkernas effekt uppgår till 236 MW respektive 288 MW. Bolaget har under året ansökt och beviljats en ny redovisningsenhet där ovanstående parker ingår. Syftet med den nya redovisningsenheten är att möta nya kundbeteenden när det gäller såväl elkonsumention som elproduktion och den möjliggör fler elnätsanslutningar utanför vårt koncessionsområde.
- Under året har Jämtkraft inlett ett samarbete med Wallenstam AB och förvärvade samtidigt 100 procent av aktierna i elhandelsbolaget Svensk Naturenergi AB. Svensk Naturenergi AB medförde cirka 4 800 kunder med en volym på cirka 400 GWh.
- Under 2019 har Jämtkraft infört en ny organisationsstruktur med förstärkt teamarbete mellan de olika verksamheterna och med ett ännu tydligare fokus på kund och omvärld. Det övergripande syftet är att skapa tydlighet och förutsättningar för innovation, effektivitet och hållbarhet. En ny digitaliseringsstrategi med syfte att vägleda Jämtkraft i arbetet med att bli Sveriges bästa energipartner 2025 är under framtagande. Vi har också förstärkt organisationen för ökat fokus på systematiskt säkerhetsarbete och informationssäkerhet.

Personal (koncernen)	2019	2018
Antal tillsvidareanställda	444	392
kvinnor	132	110
män	312	282
Kvinnor i %	30	28
Män i %	70	72

Östersundshem AB

Östersundshem AB är ett dotterföretag som ägs av Östersunds Rådhus AB till 100 %, som i sin tur är helägt av Östersunds kommun. Bolagets och dess dotterföretags verksamhet är att Östersundshem ska vara en aktiv aktör på bostadsmarknaden i Östersunds kommun genom att bygga, förvärva, förvalta och sälja bostäder.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2019	2018
Nettoomsättning	279,7	290,9
Rörelseresultat	25,1	-200,5
Finansnetto	-3,8	-6,5
Resultat efter finansiella poster	21,3	-207,0
Koncernbidrag och övriga bokslutsdispositioner	-15,0	0,0
Skatt	15,1	7,8
Årets resultat	21,4	-199,2
Balansomslutning	2 067,6	1 897,3
Eget kapital	1 189,6	1 168,2

Ekonomiska mål och riktlinjer

Det redovisade resultatet före skatt och bokslutsdispositioner för koncernen uppgår till 21,4 mnkr (-199,2 mnkr). Moderbolaget redovisar ett resultat på 8,4 mnkr (-209,3 mnkr). Ett koncernbidrag på 15,0 mnkr har överförts till moderbolaget, Östersunds Rådhus AB, under 2019.

Bolaget har för 2019 uppfyllt fastställda ekonomiska mål i ägardirektiven gällande soliditet. Vad avser direktavkastning redovisas 3,9 % för år 2019. Målet är att nå 5,5 % (+/-0,5%) till år 2020.

Mål	Ägar- direktiv	Utfall 2019	Utfall 2018
Soliditet	>20,0%	57,2 %	61,6 %
Dir.avkastn år 2020	= 5,5 %	3,9 %	4,0 %

Viktiga händelser

- Anställda, ledning, styrelse och ägare har under året påbörjat ett strategiarbete i syfte att peka ut riktningen för bolaget för tidshorisonten 5 till 10 år. Ett av huvudsyftena med strategiarbetet är att arbeta fram handlingsplaner för att lösa det eftersatta underhållet i det äldre fastighetsbeståndet.
- Byggnationerna av trygghetsboende och hyreslägenheter på Remonthagen har färdigställts under året. Efterfrågan på lägenheter i trygghetsboendet har varit lägre än förväntat. Handlingsplan i syfte att förbättra uthyrningsgraden har framarbetats.
- På Stadsdel Norr har 115 bostäder slutförts under året, 46 av dessa lägenheter har inflyttning 1 februari 2020.
- I Lit har byggnation av 20 lägenheter enligt konceptet Bo Klok slutförts.

Personal	2019	2018
Antal tillsvidareanställda	57	64
kvinnor	25	29
män	32	35
Kvinnor i %	44	45
Män i %	56	55

Östersunds Sport- och Eventarena AB

Östersunds Sport- och Eventarena AB är ett dotterföretag som ägs av Östersunds Rådhus AB till 100 %, som i sin tur är helägt av Östersunds kommun. Ändamålet med bolagets verksamhet är att äga, förvalta och driva evenemangs- och fotbollsarena i stadsdel Norr i Östersund.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2019	2018
Nettoomsättning	6,7	6,7
Rörelseresultat	0,7	0,0
Resultat efter finansiella poster	0,4	0,7
Årets resultat	0,0	0,3
Balansomslutning	65,5	70,8
Eget kapital	9,3	9,3

Ekonomiska mål och riktlinjer

Bolaget redovisar ett resultat för 2019 på 0,0 mnkr (0,3). Bolaget har uppfyllt de ekonomiska målen enligt ägardirektiven att bedriva verksamheten enligt självkostnadsprincipen och som lägst ha ett nollresultat. Utvärdering intern kontroll har inte gjorts under 2019.

Viktiga händelser

- Verksamheten år 2019 har till stor grad varit förvaltning av bolagets anläggningstillgångar. Det har varit en extraordinär händelse på Jämtkraft Arena och det var vattenläckage från loungens tak. Orsaken är troligen skador efter snöintern 2018. Detta medförde att loungen var stängd några veckor på grund av torkningsåtgärder samt att läckan blev identifierad och lagad. Detta har inte medfört något hinder för hyresgästens verksamhet.

Jämtlands gymnasieförbund

Förbundet ägs av kommunerna Bräcke, Krokoms, Ragunda, Åre och Östersund. Det huvudsakliga uppdraget för förbundet är i första hand att ansvara för medlemskommunernas skyldigheter att erbjuda kommunernas ungdomar gymnasieutbildning i enlighet med lagar och förordningar. Förutom ordinarie ungdomsverksamhet i form av gymnasieskola och gymnasie-särskola ingår i förbundets verksamhet även vuxenutbildning, uppdragsutbildning, svenska för invandrare och kvalificerad yrkesutbildning.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2019	2018
Verksamhetens intäkter	179,2	198,5
Verksamhetens kostnader	-580,6	-604,4
Avskrivningar	-11,0	-11,9
Verksamhetens nettokostnader	-412,3	-417,8
Kommunbidrag	419,5	412,5
Finansnetto	-13,1	-18,7
Årets resultat	7,2	-5,3
Balansomslutning	134,1	132,8
Eget kapital	16,5	9,3

Ekonomiska mål och riktlinjer

Förbundet redovisar ett resultat på 7,2 mnkr för verksamhetsåret 2019, (-5,3 mnkr) vilket uppfyller det ekonomiska målet i ägardirektivet om att klara budgeterat nollresultat.

Viktiga händelser

- Som ett led i att stärka arbetet med kompetensförsörjning har förbundet etablerat ett nytt system för årliga medarbetarenkäter ny arbetsmiljöpolicy, nya rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete samt en ny lönestrategi.
- Restaurang- och livsmedelsutbildningen har flyttats från Jamtli och Körfältet till fyrvallaområdet i Östersund och i Bispgården har förberedelserna för att starta en ny transportutbildning inletts.
- Förbundet uppfyller 15 av 16 mål för utbildningsverksamheten. Mest notabelt är att andelen elever examen ökade med sju procentenheter till 89 procent, vilket är en nivå som ligger över riksgenomsnittet. Andelen nettoavhopp minskade för andra året i rad.
- Brexit har påverkat finansieringen av förbundets internationella arbete. Väl uppbyggda partnerskap med Storbritannien, både inom och utom ramarna för Erasmus, stäng nu för överskådlig framtid. Förbundet har gjort insatser för att säkra nya partner i Tyskland och på Irland för att ersätta Storbritannien.

Personal	2019	2018
Antal tillsvidareanställda	485	513
kvinnor	253	275
män	232	238
Kvinnor i %	52	54
Män i %	48	46

Jämtlands Räddningstjänstförbund

Förbundet ägs av kommunerna Östersund, Strömsund, Krokom, Berg, Bräcke, Ragunda och Härjedalen. Verksamheten inom förbundet ska bedrivas enligt intentionerna i gällande lagstiftningar för skydd mot olyckor samt enligt av direktionen antagna mål och handlingsprogram. Förbundet skall också stödja ägarkommunernas arbete inom krishantering, höjd beredskap samt upprätta ett handlingsprogram för verksamheten i samverkan med ägarkommunerna.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2019	2018
Verksamhetens intäkter	23,4	76,1
Verksamhetens kostnader	-142,0	-195,2
Avskrivningar	-5,5	-6,8
Verksamhetens nettokostnader	-124,1	-125,9
Kommunbidrag	126,5	128,2
Finansnetto	-8,4	-0,6
Årets resultat	3,6	1,7
Balansomslutning	102,1	107,7
Eget kapital	17,2	13,6

Ekonomiska mål och riktlinjer

Förbundet redovisar ett resultat på 3,6 mnkr för verksamhetsåret 2019, (1,7 mnkr) vilket uppfyller det ekonomiska målet i ägardirektivet om att klara budgeterat nollresultat.

Viktiga händelser

- Under 2019 har det varit en lägre uttryckningsfrekvens jämfört med året innan och antalet larm uppgick till 2 235 inom förbundet.
- Förra årets skogsbränder orsakade stora skador på eget material och mycket resurser har lagts på att åtgärda dessa brister.
- Förbundet ser en positiv trend med fortsatt låg personalomsättning på den heltidsanställda personalen samt en ökning av antalet anställda i RiB organisationen.
- Förbundet har friats i både Tingsrätt och Hovrätt i den process som Moderna försäkringar drivit mot förbundet gällande vårdslöshet efter en brand på Eriksbergsvägen år 2014. Beslut från Högsta domstolen har nu kommit där de inte ger prövningstillstånd i ärendet och därmed kan ärendet avslutas.

Personal	2019	2018
Antal anställda	473	458
kvinnor	73	68
män	400	390
Kvinnor i %	15	15
Män i %	85	85

3 Finansiella rapporter

3.1 Resultaträkning

Mnkr	KOMMUN					KONCERNEN	
	Not	Budget	2019	Avvikelse	2018	2019	2018
Verksamhetens intäkter	1	875,8	972,0	96,2	954,3	7 159,6	7 463,3
Verksamhetens kostnader	2	-4 718,4	-4 795,6	-77,2	-4 593,9	-10 242,4	-10 449,7
Av- och nedskrivningar	3	-199,6	-200,3	-0,7	-179,6	-561,1	-679,8
Verksamhetens nettokostnader		-4 042,2	-4 023,9	18,3	-3 819,2	-3 643,9	-3 666,2
Skatteintäkter	4	2 992,3	2 993,8	1,5	2 901,4	2 993,8	2 901,4
Generella statsbidrag och utjämning	5	1 031,4	1 032,8	1,4	937,5	1 032,8	937,5
Verksamhetens resultat		-18,5	2,7	21,2	19,7	382,7	172,7
Finansiella intäkter	6	73,3	146,6	73,3	24,6	133,7	125,7
Finansiella kostnader	7	-19,7	-23,5	-3,8	-9,4	-118,1	-158,8
Resultat före extraordinära poster		35,1	125,8	0,0	34,9	398,3	139,6
Extraordinära poster	8	-	-	-	-	-	-
Årets resultat		35,1	125,8	90,7	34,9	398,3	139,6

3.2 Kassaflödesanalys

Mnkr	KOMMUN					KONCERNEN	
	Not	Budget	2019	Avvikelse	2018	2019	2018
Den löpande verksamheten							
Årets resultat		35,1	125,8	90,7	34,9	398,3	139,6
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>							
Av- och nedskrivningar		199,6	200,3	0,7	179,6	561,1	679,8
Upplösning investeringsbidrag			-0,3		-0,2	-0,3	-0,2
Förändring av avsättningar		14,3	27,5	13,2	17,1	27,9	25,2
Realisationsvinster/förluster			8,9	8,9	-3,5	8,0	-6,6
Orealiserade kursförändringar			-42,3	-42,3	15,6	-42,3	15,6
Justering minoritetsintresse						26,3	23,0
Justering av övr ej rörelsek.påverk poster		-2,2		2,2		-69,9	23,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		246,8	319,9	73,4	243,5	909,1	899,4
Förändring kortfristiga fordringar			-7,7	-7,7	-1,3	295,2	-266,9
Förändring exploateringsstillgångar		26,0	-23,1	-49,1	-19,8	-23,1	-19,8
Förändring kortfristiga skulder			56,2	56,2	39,1	68,0	229,5
Förändring kortfristiga placeringar				0,0	0,0	0,2	0,0
Förändring förråd och varulager			0,1	0,1	-0,3	-11,8	13,3
Kassaflöde från den löpande verksamheten		26,0	345,4	-0,5	261,2	1 237,6	855,5
Investeringsverksamheten							
Investering i im- och materiella anläggningstillgångar		-450,1	-332,2	117,9	-369,2	-1 000,1	-1 079,4
Försäljning av materiella anläggningstillgångar			2,6	2,6	0,5	15,6	54,2
Investering i finansiella tillgångar		-12	-38,7	-26,7	-29,8	-48,0	-38,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar			0,2	0,2	0,4	1,8	0,4
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-462,1	-368,1	94,0	-398,1	-1 030,7	-1 063,0
Finansieringsverksamheten							
Nyupptagna lån		700,0	55,0	-645,0	0,0	55,0	
Amortering lån				0,0	-180,0	-122,9	-138,1
Ökning av långfristiga skulder						50,2	
Minskning av långfristiga skulder							-35,4
Ökning av långfristiga fordringar		-500,0		500,0	0,0		-292,3
Minskning av långfristiga fordringar			45,1	45,1	155,1	242,1	
Investeringsbidrag			3,3	3,3	6,3	3,3	6,3
Inbetalning från placeringar							100,6
Utbetad utdelning					0,0	-27,1	-23,3
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		200,0	103,4	-96,6	-18,6	200,6	-382,2
Årets kassaflöde		10,7	80,7	70,0	-155,5	407,5	-589,7
Likvida medel vid årets början		152,5	206,9	54,4	362,4	-56,5	530,3
Likvida medel genom förändring av minoritet						0,9	2,9
Likvida medel vid årets slut		163,2	287,6	124,4	206,9	351,9	-56,5

3.3 Balansräkning

Mnkr	KOMMUN				KONCERNEN	
	Not	Budget	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Tillgångar						
Anläggningstillgångar						
<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>	9	0,4	0,4	0,1	11,5	3,0
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	3 079,8	2 892,5	2 786,9	10 059,5	9 708,5
Maskiner och inventarier	11	228,7	217,8	203,4	314,2	291,2
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>						
Aktier, andelar och bostadsrätter	12	48,2	55,6	55,6	1 763,5	1 737,0
Aktier i koncernföretag	12	590,2	590,2	590,2	0,0	0,0
Bidrag till infrastruktur	13		5,3		5,3	0,0
Pensionsmedelsförvaltning	14	722,5	843,7	762,7	843,7	762,7
Långfristiga fordringar	15	7,2	1,8	2,3	399,6	434,6
Utlåning Internbank	15	5 055,0	4 505,0	4 555,0	139,2	157,3
Summa anläggningstillgångar		9 732,0	9 112,3	8 956,2	13 536,5	13 094,3
Omsättningstillgångar						
Exploateringsstillgångar	16	-11,6	39,6	16,5	39,6	16,5
Förråd		1,2	1,4	1,4	61,8	50,1
Kortfristiga fordringar	17	213,8	215,1	207,4	1 110,8	1 442,8
Kortfristiga placeringar					137,5	137,3
Kassa och bank	18	155,4	287,6	206,9	351,9	-56,5
Summa omsättningstillgångar		358,8	543,7	432,2	1 701,6	1 590,2
SUMMA TILLGÅNGAR		10 090,8	9 656,0	9 388,4	15 238,1	14 684,5

Mnkr	KOMMUN				KONCERNEN	
	Not	Budget	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Eget kapital, avsättningar och skulder						
Eget kapital						
Ingående eget kapital	19	2 897,4	2 948,0	2 913,1	6 421,3	6 110,0
Bokning mot eget kapital					15,2	171,7
Årets resultat	8	35,1	125,8	34,9	398,3	139,6
Summa eget kapital		2 932,5	3 073,8	2 948,0	6 834,8	6 421,3
Avsättningar						
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	20,2	714,0	716,8	692,4	749,2	724,3
Andra avsättningar	22	15,5	17,6	14,4	826,5	793,6
Skulder						
Upplåning Internbank		5 550,0	4 875,0	4 820,0	4 875,0	4 820,0
- varav kommunens lån		495,0	370,0	265,0		
Övriga långfristiga skulder					226,2	186,6
Investeringsbidrag	24	10,0	16,6	13,5	16,6	13,5
Kortfristiga skulder	25	868,8	956,2	900,1	1 709,8	1 725,2
Summa Skulder		6 428,8	5 847,8	5 733,6	6 827,6	6 745,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		10 090,8	9 656,0	9 388,4	15 238,1	14 684,5
Ställda panter och eventalförpliktelser						
Panter och därmed jämförliga säkerheter						
<u>Ansvarsförbindelser</u>						
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	26	993,7	927,0	971,4	927,0	971,4
Borgensförbindelser	27		202,1	326,4	202,1	206,4
Visstidspensioner	28		14,5	13,2	14,5	13,2
Framtida förfallobelopp leasing	29		47,0	44,2	100,9	92,6

3.4 Tilläggsupplysningar

Not 1 Verksamhetens intäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Försäljningsintäkter	70,9	65,1	5 754,8	6 083,9
Taxor och avgifter	291,0	273,0	268,6	252,3
Hyror och arrenden	188,7	181,7	409,9	393,1
Bidrag	298,6	309,7	330,0	381,8
Försäljning av verksamheter och konsulttjänster	114,7	108,8	295,1	281,2
Exploateringsvinster	5,7	12,2	5,7	12,1
Realisationsvinster	2,3	3,8	4,4	8,9
Övriga intäkter	0,1	0,0	91,1	50,1
Summa verksamhetens intäkter	972,0	954,3	7 159,6	7 463,4
- varav jämförelsestörande intäkter				
Realisationsvinster	2,3	3,8	4,4	8,9

Not 2 Verksamhetens kostnader	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Kostnader för arbetskraft*	2 734,5	2 620,4	3 248,3	3 124,7
Pensionskostnader	234,8	222,5	272,2	268,6
Inköp av anläggnings och underhållsmaterial	36,5	31,2	4 493,8	4 822,9
Bränsle, energi och vatten	90,8	88,0	28,1	26,6
Köp av huvudverksamhet	860,8	815,3	733,5	695,5
Lokal- och markhyror	150,5	145,6	149,3	135,5
Övriga tjänster	97,9	94,1	121,6	107,6
Lämnade bidrag	170,7	191,9	175,1	192,7
Realisationsförlust och utrangeringar	11,3	0,0	11,3	2,0
Bolagskatt	0,0	0,0	95,2	97,4
Övriga kostnader**	407,8	384,9	914,0	976,2
Summa verksamhetens kostnader	4 795,6	4 593,9	10 242,4	10 449,7
- varav jämförelsestörande kostnader				
Realisationsförlust/Utrangering	11,3	1,2	11,3	2,0

*Med arbetskraft menas i detta sammanhang förtroendevalda, anställd och uppdragstagare som enligt lagstiftningen om sociala avgifter kan likställas med anställda.

** Leasing är redovisat i not 29.

Not 3 Av- och nedskrivningar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Avskrivningar	200,3	179,6	580,4	486,8
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	193,0
Återföring nedskrivning	0,0	0,0	-19,3	0,0
Summa	200,3	179,6	561,1	679,8

*En nedskrivning av fastighetsvärdet för Östersundshem har gjorts med 193,0 mnkr 2018.

Från 2016 tillämpar kommunen komponentavskrivning på investeringar i byggnader och gator/vägar med ianspråkstagandedatum år 2014 och framåt.

Investeringar med ianspråkstagandedatum tidigare än 2014-01-01 skrivs av planenligt med avskrivningstider som fastställts med utgångspunkt i RKR's skrift "Avskrivningar".

Byggnader

Stomme 80 år

Fasad, Tak/fönster, VVS-installation, Markanläggning 30 år

El-installation 20 år

Yttre-/inre ytskikt, kök 10 år

Fritidsanläggningar

Stomme 80 år

Fasad, Tak/fönster, VVS-installation, Markanläggning	30 år
El-installation	20 år
Yttre-/inre ytskikt, kök	10 år
<u>Villa-lokalgata, gång- och cykelvägar</u>	
Förstärkning	55 år
Bärlager	45 år
Slitlager	35 år
<u>Huvudgata och Industrigata</u>	
Förstärkning	35 år
Bärlager	25 år
Slitlager	15 år

Not 4 Skatteintäkter

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Preliminära skatteintäkter	3 019,4	2 914,3	3 019,4	2 914,3
Slutavräkning föregående år	1,5	-9,1	1,5	-9,1
Preliminär slutavräkning innevarande år	<u>-27,1</u>	<u>-3,8</u>	<u>-27,1</u>	<u>-3,8</u>
Summa	<u>2 993,8</u>	<u>2 901,4</u>	<u>2 993,8</u>	<u>2 901,4</u>

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Inkomstutjämning	609,2	578,7	609,2	578,7
Kostnadsutjämning	-101,8	-106,3	-101,8	-106,3
Regleringsbidrag/avgift	44,3	9,9	44,3	9,9
Strukturbidrag	21,5	21,3	21,5	21,3
Bidrag för LSS-utjämning	325,7	283,3	325,7	283,3
Fastighetsavgift	113,3	109,5	113,3	109,5
Konjunkturstöd*	<u>20,6</u>	<u>41,1</u>	<u>20,6</u>	<u>41,1</u>
Summa	<u>1 032,8</u>	<u>937,5</u>	<u>1 032,8</u>	<u>937,5</u>

*2018 avser 8,7 mnkr statsbidrag för ökat bostadsbyggande och 32,4 mnkr statsbidrag för ökat flyktingmottagande.

Not 6 Finansiella intäkter

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Utdelning, Östersunds Rådhus AB	31,4	0,0	0,0	0,0
Utdelning, Jämtkraft AB			0,6	0,6
Övriga utdelningar	0,0	0,0	15,5	79,6
Avkastning pensionsmedelsförvaltning	81,2	3,1	81,2	3,1
Räntor Internbank	32,6	19,9	0,4	0,2
Räntor	0,9	1,2	35,6	42,1
Borgensavgifter	0,2	0,3	0,0	0,0
Reavinst Aktier	0,0	0,1	0,0	0,1
Övriga finansiella intäkter	<u>0,3</u>	<u>0,0</u>	<u>0,4</u>	<u>0,0</u>
Summa	<u>146,6</u>	<u>24,6</u>	<u>133,7</u>	<u>125,7</u>
-Varav jämförelsestörande intäkt				
Reavinst aktier		0,1		

Not 7 Finansiella kostnader

Räntekostnader, övrigt
Räntekostnader Internbank
Swapränta
Ränta kreditlöften
Värdereglering pensionsmedelsförvaltning
Ränta på pensionsskuld
Övriga finansiella kostnader
Summa
<i>-Varav jämförelsestörande kostnad</i>
Reaförlust aktier

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
1,0	0,1	57,5	109,1
9,5	-0,3	9,5	-0,2
2,5	0,0	2,5	0,0
1,4	1,4	1,4	1,4
0,2	0,0	0,2	0,0
7,6	5,6	7,8	5,8
1,3	2,3	39,2	42,7
23,5	9,1	118,1	158,8
	0,3		

Not 8 Årets resultat

Årets resultat enligt resultaträkningen
Reducering av samtliga realisationsvinster
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet
Orealiserade vinster/förluster i värdepapper
Justering för återföring av orealiserade vinster/förluster i värdepapper
Årets resultat efter balanskravsjusteringar
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv
Användning av medel från resultatutjämningsreserv
Balanskravsresultat

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
125,8	34,9	398,3	139,6
-2,5	-3,8	-2,8	-8,9
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0
-42,3	15,6	-42,3	15,6
<u>36,6</u>	<u>0,0</u>	<u>36,6</u>	<u>0,0</u>
117,6	46,7	389,8	146,3
0,0	0,0	0,0	0,0
<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
117,6	46,7	389,8	146,3

Not 9 Immateriella anläggningstillgångar

Ingående anskaffningsvärden
Årets förändringar
- Genom förändring av monoritetsandel
- Genom bolagsförvärv
- Årets aktiverade utgifter, inköp
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden
Ingående avskrivningar
Årets förändringar
- Genom förändring av minoritetsandel
- Genom bolagsförvärv
- Årets avskrivningar
Utgående ackumulerade avskrivningar
Utgående bokfört värde

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
8,5	8,5	103,3	100,9
0,0	0,0	-0,3	2,3
0,0	0,0	8,3	0,0
<u>0,4</u>	<u>0,0</u>	<u>6,6</u>	<u>0,1</u>
8,9	8,5	117,9	103,3
-8,4	-8,1	-100,3	-90,2
0,0		0,3	-2,1
0,0	0,0	-0,5	0,0
<u>-0,1</u>	<u>-0,3</u>	<u>-5,9</u>	<u>-8,0</u>
-8,5	-8,4	-106,4	-100,3
0,4	0,1	11,5	3,0

Not 10 Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående anskaffningsvärden	4 106,4	3 804,4	15 770,7	14 667,6
Årets förändringar				
- Genom förändring av minoritesandel	0,0	0,0	-30,5	192,6
- Genom försäljning av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Årets aktiverade utgifter, inköp	272,3	303,6	915,3	920,9
- Årets statliga stöd	-1,6	0,0	-1,6	-0,4
- Omklassificering	0,0	0,0	0,1	-0,5
- Försäljningar och uttrangeringar	-107,8	-1,6	-123,3	-9,5
- Justering	0,0	0,0	-0,3	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 269,3	4 106,4	16 530,4	15 770,7
Ingående avskrivningar	-1 303,3	-1 169,8	-5 701,9	-5 212,3
Årets förändringar				
- Genom förändring av minoritetsandel	0,0	0,0	13,5	-84,7
- Genom försäljning av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Årets avskrivningar	-153,4	-138,0	-450,3	-414,8
- Försäljningar och uttrangeringar	96,1	4,5	100,6	9,9
- Genom förvärv av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 360,6	-1 303,3	-6 038,1	-5 701,9
Ingående nedskrivningar	-16,2	-16,2	-360,3	-163,6
Årets förändringar				
- Genom förändring av minoritetsintresse	0,0	0,0	0,6	-3,7
- Försäljning	0,0	0,0	1,8	0,0
- Genom förvärv av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	19,3	0,0
- Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-94,2	-193,0
Utgående nedskrivningar	-16,2	-16,2	-432,8	-360,3
Utgående bokfört värde	2 892,5	2 786,9	10 059,5	9 708,5
Specifikation av mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar				
Markreserv	108,9	109,0	108,9	109,0
Verksamhetsfastigheter	1 663,5	1 623,9	1 663,5	1 623,9
Fastigheter för affärsverksamhet	286,8	224,2	4 887,3	4 561,6
Publika fastigheter	633,6	618,9	633,6	618,9
Hysesfastigheter	0,0	0,0	2 566,5	2 584,2
Fastigheter för annan verksamhet	199,7	210,9	199,7	210,9
Utgående bokfört värde	2 892,5	2 786,9	10 059,5	9 708,5

Not 11 Maskiner och inventarier

Maskiner och inventarier

Ingående anskaffningsvärden	597,9	532,0	874,9	799,1
Årets förändringar				
- Genom förändring av minoritetsandel	0,0	0,0	-0,5	2,9
- Årets aktiverade utgifter, Inköp	61,2	65,9	90,2	101,6
- Försäljningar och utrangeringar	-2,1	0,0	-15,4	-28,7
- Omklassificering	0,0	0,0	0,0	0,0
- Genom försäljning av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	657,0	597,9	949,2	874,9

Ingående av- och nedskrivningar	-392,3	-352,3	-581,5	-543,4
Årets förändringar				
- Genom förändring av minoritetsandel	0,0	0,0	0,3	-2,6
- Avskrivningar	-46,8	-40,0	-66,5	-64,1
- Försäljningar och utrangeringar	2,1	0,0	14,9	28,6
- Genom försäljning av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-437,0	-392,3	-632,8	-581,5

Ingående ackumulerade nedskrivningar	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
- Genom förvärv av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Årets nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
- Försäljning	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Utgående bokfört värde	217,8	203,4	314,2	291,2

Not 12 Aktier och andelar, bostadsrätter

Ingående anskaffningsvärde	645,8	636,6	1 737,0	1 858,9
Årets förändringar				
- Genomförändring av minoritetsandel	0,0	0,0	-6,4	46,8
- Genom försäljning av dotterföretag/intresseföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Investering aktier	0,0	0,0	0,0	0,0
- Investering värdepapper	0,0	0,0	9,5	0,2
- Nettoinvestering, bostadsrätter	0,0	11,1	0,0	11,1
- Avskrivning, bostadsrätter	0,0	-1,2	0,0	-1,2
- Nedskrivning, bostadsrätter	0,0	0,0	0,0	0,0
- Nedskrivning aktier	0,0	0,0	-10,3	-242,8
- Lämnade aktieägartillskott	0,0	0,0	12,2	8,3
- Resultatandelar intresseföretag	0,0	0,0	-3,8	14,6
- Justering historiska resultatandelar	0,0	0,0	0,0	1,3
- Återbetalda insatser	0,0	0,0	-0,1	0,0
- Omräkningsdifferens	0,0	0,0	30,0	40,6
- Årets försäljningar	0,0	-0,7	-4,6	-0,8
Utgående bokfört värde	645,8	645,8	1 763,5	1 737,0

Specifikation

Östersunds Rådhus AB	590,2	590,2	0,0	0,0
Övriga aktier	0,7	0,7	0,7	0,7
Bostadsrätter	52,4	52,4	52,4	52,4
Grundfondskapital, Stiftelsen Zenit	2,5	2,5	2,5	2,5
Andelar i intresseföretag	0,0	0,0	1 686,8	1 667,1
Värdepappersinnehav	0,0	0,0	21,1	14,3
Utgående bokfört värde	645,8	645,8	1 763,5	1 737,0

Not 13 Bidrag Infrastruktur

Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets utbetalda bidrag till infrastruktur	5,3	0,0	5,3	0,0
Årets upplösning	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärden	5,3	0,0	5,3	0,0

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
597,9	532,0	874,9	799,1
0,0	0,0	-0,5	2,9
61,2	65,9	90,2	101,6
-2,1	0,0	-15,4	-28,7
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0
657,0	597,9	949,2	874,9
-392,3	-352,3	-581,5	-543,4
0,0	0,0	0,3	-2,6
-46,8	-40,0	-66,5	-64,1
2,1	0,0	14,9	28,6
0,0	0,0	0,0	0,0
-437,0	-392,3	-632,8	-581,5
-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0
-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
217,8	203,4	314,2	291,2

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
645,8	636,6	1 737,0	1 858,9
0,0	0,0	-6,4	46,8
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	9,5	0,2
0,0	11,1	0,0	11,1
0,0	-1,2	0,0	-1,2
0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	-10,3	-242,8
0,0	0,0	12,2	8,3
0,0	0,0	-3,8	14,6
0,0	0,0	0,0	1,3
0,0	0,0	-0,1	0,0
0,0	0,0	30,0	40,6
0,0	-0,7	-4,6	-0,8
645,8	645,8	1 763,5	1 737,0
590,2	590,2	0,0	0,0
0,7	0,7	0,7	0,7
52,4	52,4	52,4	52,4
2,5	2,5	2,5	2,5
0,0	0,0	1 686,8	1 667,1
0,0	0,0	21,1	14,3
645,8	645,8	1 763,5	1 737,0

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
0,0	0,0	0,0	0,0
5,3	0,0	5,3	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0
5,3	0,0	5,3	0,0

Not 14 Pensionsmedelsförvaltning

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående värden	762,7	769,6	762,7	769,6
Utdelning aktier	4,7	5,8	4,7	5,8
Utdelning räntor	4,8	3,5	4,8	3,5
Förändring marknadsvärde aktier	71,7	-15,4	71,7	-15,4
Förändring marknadsvärde alternativa placeringar	<u>-0,2</u>	<u>-0,8</u>	<u>-0,2</u>	<u>-0,8</u>
Utgående värden	<u>843,7</u>	<u>762,7</u>	<u>843,7</u>	<u>762,7</u>
<u>Specifikation</u>				
Svenska aktier/aktiefonder	152,2	152,4	152,2	152,4
Utländska aktier/aktiefonder	115,5	99,3	115,5	99,3
Alternativa investeringar	42,2	72,4	42,2	72,4
Räntebärande värdepapper	489,6	428,0	489,6	428,0
Notariekonto	<u>44,2</u>	<u>10,6</u>	<u>44,2</u>	<u>10,6</u>
Summa	<u>843,7</u>	<u>762,7</u>	<u>843,7</u>	<u>762,7</u>

Pensionsmedelsförvaltningen sker i enlighet med av kommunfullmäktige antaget Placeringsreglemente för pensionsmedelsförvaltning, KF § 104/2010. Värdering av tillgångar har skett i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R7, Finansiella tillgångar och finansiella skulder.

Not 15 Långfristiga fordringar

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Utlåning Internbank	4 505,0	4 555,0	139,2	157,3
Östersunds Sport och Eventarena AB	0,4	0,5	0,0	0,0
Övriga	1,4	1,8	80,7	76,7
Uppskjuten skattefordran	0,0	0,0	29,9	16,7
Fordringar intresseföretag	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>289,0</u>	<u>341,6</u>
Summa	<u>4 506,8</u>	<u>4 557,3</u>	<u>538,8</u>	<u>592,3</u>
Ingående nedskrivningar	0,0	-0,9	0,0	-0,9
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Återföring nedskrivningar	0,0	0,9	0,0	0,9
Utgående ackumulerade nedskrivningar	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
Utgående bokfört värde	<u>4 506,8</u>	<u>4 557,3</u>	<u>538,8</u>	<u>592,3</u>

Not 16 Exploateringstillgångar

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående bokfört värde	16,5	-3,3	16,5	-3,3
Omklassificering	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter för exploateringsverksamhet	38,8	42,2	38,8	42,2
Inkomster för exploateringsverksamhet	-21,4	-34,6	-21,4	-34,6
Resultatförda exploateringsprojekt	<u>5,7</u>	<u>12,2</u>	<u>5,7</u>	<u>12,2</u>
Utgående bokfört värde	<u>39,6</u>	<u>16,5</u>	<u>39,6</u>	<u>16,5</u>

Not 17 Kortfristiga fordringar

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Kundfordringar	34,5	41,1	725,8	925,8
Förutbetalda kostnader	47,4	46,1	68,8	48,6
Förutbetalda räntekostnader	1,8	1,2	1,8	1,2
Upplupna skatteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Upplupna fastighetsavgifter	60,2	52,4	60,2	52,4
Upplupna ränteintäkter	3,3	1,6	0,0	0,0
Upplupna intäkter, övrigt	30,5	21,2	221,5	289,6
Skattekonto	9,4	1,6	10,7	2,4
Mervärdesskattefordringar	26,7	47,0	29,7	50,1
Statsbidragsfordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga kortfristiga fordringar	<u>1,3</u>	<u>-4,8</u>	<u>-7,7</u>	<u>72,7</u>
Summa	<u>215,1</u>	<u>207,4</u>	<u>1 110,8</u>	<u>1 442,8</u>

Not 18 Kassa och bank

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Saldo koncernkonto	166,0	-287,2	167,0	-287,2
Skuld till/fordran på koncernföretag	-85,1	258,3	-23,3	-5,1
Specialinlåning	199,8	220,8	199,8	220,8
Övriga likvida poster	6,9	15,0	8,4	15,0
Summa	287,6	206,9	351,9	-56,5
På gemensamt koncernkonto outnyttjad kredit	700	700	700	643,5

Not 19 Eget kapital

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående eget kapital, enligt fastställd balansräkning	2 948,0	2 845,5	6 421,3	6 071,6
Byte av redovisningsprincip 2019 för värdering av finansiella instrument	0,0	67,6	0,0	67,6
genom förändring av minoritetsintresse	0,0	0,0	-24,3	156,9
Bokföring mot eget kapital	0,0	0,0	39,5	-154,0
Ingående eget kapital justerat i enlighet med ny princip	<u>2 948,0</u>	<u>2 913,1</u>	<u>6 436,5</u>	<u>6 142,1</u>
Årets resultat enligt fastställd RR	125,8	50,5	398,3	155,2
Justerat resultat i enlighet med ny princip		-15,6		-15,6
Årets resultat enligt omräknad RR		34,9		139,6
Utgående eget kapital	3 073,8	2 948,0	6 834,8	6 421,3

Från och med 2019 värderas finansiella instrument till verkligt värde i stället för som tidigare till anskaffningsvärde. Förändringen innebär att skillnaden mellan bokfört värde och verkligt värde vid ingången av räkenskapsåret redovisas direkt mot eget kapital som en följd av byte av redovisningsprincip.

Under år 2019 uppgår orealiserade vinster till totalt 43,2 mnkr. Dessa har redovisats som finansiell intäkt och påverkat årets resultat. Jämförelsetalen för föregående år 2018 har omräknats enligt den nya principen och de orealiserade förluster som uppstod 2018 har i jämförelseåret justerats som en finansiell kostnad och påverkat resultatet med - 15,6 mnkr.

Not 20 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående avsättning	232,5	215,4	264,4	239,0
Genom förändring av minoritetsandel	0,0	0,0	0,0	0,0
Genom försäljning av dotterföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensionsutbetalningar	-8,6	-7,8	-9,7	-8,7
Nyintjänad pension	30,3	15,2	32,1	22,3
Ränte- och basbeloppsuppräknningar	6,1	4,5	6,5	5,1
Förändring av löneskatt	5,8	3,3	5,9	4,9
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	<u>-3,8</u>	<u>1,9</u>	<u>-4,5</u>	<u>1,8</u>
Utgående avsättning	262,3	232,5	294,7	264,4
Utöver ordinarie avsättning har kommunen även pensionsförpliktelser övertagna från Vestibulum OPF-KL	0,9	2,0	0,9	2,0
	2,6	1,9	2,6	1,9
Enligt beslut i kommunfullmäktige redovisar kommunen även del av pensionsförpliktelser intjänade före 1998 som avsättning. Belopp inklusive löneskatt.	451,0	456,0	451,0	456,0
Aktualiseringsgrad för pensioner intjänade före 1998 (den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning), %	95,0	95,0	95,0	95,0

Not 21 Pensionsförmåner

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Förmånsbestämd ålderspension	182,5	163,3	182,5	163,3
Särskild avtalspension enligt KAP-KL	0,7	2,9	0,7	2,9
Pension till efterlevande	4,1	3,5	4,1	3,5
PA-KL pensioner	23,2	14,9	23,2	14,9
Särskilda beslut	0,5	2,5	0,5	2,5
Pensioner, övertagna från Vestibulum	0,9	2,0	0,9	2,0
Pensioner, OPF-KL	2,1	1,5	2,1	1,5
Del av pensionsförpliktelser, intjänade före 1998	363,0	367,0	363,0	367,0
Löneskatt	139,8	134,8	139,8	134,8
Övriga pensioner	0,0	0,0	32,4	31,9
Summa	716,8	692,4	749,2	724,3

Not 22 Andra avsättningar

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Avsättning vid periodens ingång	14,4	15,5	793,6	782,9
Genom förändring av minoritetsandel	0,0	0,0	-2,5	16,3
Periodens avsättningar	8,6	4,1	44,0	9,9
Ianspråktaget under perioden	-5,4	-5,2	-8,6	-15,5
Summa andra avsättningar vid periodens utgång	17,6	14,4	826,5	793,6
Avsättning, återställande av gammal deponi	15,7	12,6	15,7	12,6
Avsättning, återställande av ny deponi	1,9	1,8	1,9	1,8
Avsättning uppskjuten skatt	0,0	0,0	808,9	779,2

Not 23 Långfristiga skulder

	KOMMUN		KONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående låneskuld	4 820,0	5 000,0	5 020,1	5 270,3
Årets förändring				
- Genom förändring av minoritetsandel			42,3	28,1
- nya lån	55,0	0,0	55,0	2,1
- omklacifiering från korta till långa skulder	0,0	0,0	106,6	0,0
- genom försäljning av dotterföretag	0,0	0,0		0,0
- amorteringar	0,0	-180,0	-122,9	-280,4
- nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående låneskuld	4 875,0	4 820,0	5 101,1	5 020,1
Utlånat till kommunägda bolag	4 505,0	4 555,0		
Kommunens egna låneskuld	370,0	265,0		
Säkrad låneskuld	800,0	400,0		
Säkringsinstrument				
Ränteswap 100 mnkr, fast ränta, 2,42 %, marknadsvärde	-5,1	-7,8		
Ränteswap 300 mnkr, fast ränta, 0,35 %, marknadsvärde	-0,8	-0,4		
Ränteswap 200 mnkr, fast ränta, 0,49 %, marknadsvärde	-1,2			
Ränteswap 200 mnkr, fast ränta, 0,45 %, marknadsvärde	-0,8			
Återstående genomsnittlig löptid, år	4,7	3,9		
Ränteswapparnas påverkan på kommunens räntekostnader	-2,6	-2,9		
Genomsnittlig ränta, inklusive ränteswappar	0,19%	-0,03%		
Genomsnittlig ränta, exklusive ränteswappar	0,15%	-0,13%		
Genomsnittlig räntebindningstid, inklusive ränteswappar, år	0,71	0,50		
Genomsnittlig kapitalbindningstid	2,16	2,14		
Lån som förfaller inom				
- 1 år	1 800,0	1 870,0		
1-2 år	850,0	800,0		
2-3 år	950,0	850,0		
3-4 år	350,0	950,0		
4-5 år	925,0	350,0		
> 5 år	0,0	0,0		

Avser totalt upplåning via internbank och exklusive kreditlöften. Räntenivåer per 31 december.

Not 24 Investeringsbidrag

Ingående investeringsbidrag	
Under året erhållna investeringsbidrag	
Årets upplösning av investeringsbidrag	
Utgående investeringsbidrag	

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
13,5	7,4	13,5	7,4
3,4	6,3	3,4	6,3
-0,3	-0,2	-0,3	-0,2
16,6	13,5	16,6	13,5

Not 25 Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder	
- Personalens källskatt	
- Friköpsmedel P-platser	
- Skuld Jämtlands Räddningstjänstförbund	
- Resultatutjämnning, VA-verksamhet	
- Resultatutjämnning Renhållning	
- Övriga kortfristiga skulder	
Leverantörsskulder	
Upplupna kostnader	
- Sociala avgifter	
- Semesterlöneskuld	
- Leverantörsreskontra	
- Pensionskostnad individuell del	
- Timlöner	
- Skatteskulder	
- Övriga upplupna kostnader	
Förutbetalda intäkter	
- Skatteintäkter	
- Hyresintäkter	
- Bidrag	
- Anslutningsavgifter	
- Övriga förutbetalda intäkter	
Summa	

KOMMUN		KONCERNEN	
SANT	2018	2019	2018
46,3	42,4	49,8	46,2
16,0	16,0	16,0	16,0
14,7	13,9	10,4	10,2
37,7	36,6	37,7	36,6
1,2	0,3	1,2	0,3
20,6	22,6	246,6	242,9
144,0	127,7	430,4	416,6
53,6	51,0	57,4	55,2
119,5	121,2	133,2	136,1
42,1	47,7	42,1	47,7
106,8	104,3	116,9	113,2
40,2	38,9	40,2	38,9
11,1	10,1	17,2	23,2
127,4	92,7	230,0	158,2
29,4	25,5	29,4	25,5
10,6	16,5	25,2	28,6
5,0	4,9	5,0	4,9
45,6	44,3	46,7	44,3
84,4	83,5	175,4	280,6
956,2	900,1	1 710,8	1 725,2

Not 26 Ansvarförbindelser

Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna

Ingående ansvarsförbindelse enligt underlag KPA	
Pensionsutbetalningar	
Ränte-och basbeloppsuppräknings	
Förändring löneskatt	
Ändringar av försäkringstekniska grunder	
Övrigt	
Överfört till avsättning	
Utgående ansvarsförbindelse pensioner	

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
1 427,4	1 483,2	1 427,4	1 483,2
-66,6	-63,1	-66,6	-63,1
36,0	26,3	36,0	26,3
-9,6	-10,8	-9,6	-10,8
0,0	0,0	0,0	0,0
-9,2	-8,2	-9,2	-8,2
-451,0	-456,0	-451,0	-456,0
927,0	971,4	927,0	971,4

Aktualiseringsgrad (den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning)

95,0	95,0	95,0	95,0
------	------	------	------

Not 27 Ställda säkerheter och Eventualförpliktelser

Ställda säkerheter

Kommunägda företag	0,0	120,0
Bostadsrättsföreningar och boendekooperativ	199,7	203,7
Samlingslokaler mm	0,2	0,2
Idrottsföreningar	2,1	2,4
Kommunalt förlustansvar för egna hem	0,1	0,1
Kraftstation	0,0	0,0
Företagsinteckningar	0,0	0,0
Fastighetsinteckningar	0,0	0,0

Spärrade medel avseende skatt på energi, avtal om balansansvar och efterbehandlings-

/återställningsarbeten

Lämnade depositioner

Eventualförpliktelser

Jämtkrafts miljöfond

Vattenkraftens miljöfond

Offentliga bidrag

Fastigo

Summa

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
0,0	120,0	0,0	0,0
199,7	203,7	199,7	203,7
0,2	0,2	0,2	0,2
2,1	2,4	2,1	2,4
0,1	0,1	0,1	0,1
0,0	0,0	1,0	1,1
0,0	0,0	2,0	3,0
0,0	0,0	0,0	13,3
0,0	0,0	37,0	111,4
0,0	0,0	128,3	73,5
0,0	0,0		
0,0	0,0	2,9	2,9
0,0	0,0	142,0	142,5
0,0	0,0	71,0	0,0
0,0	0,0	0,6	0,5
202,1	326,4	586,9	554,6

Not 28 Visstidspensioner

Beräknat belopp för avtal om visstidsförordnande för 6 arvoderade förtroendevalda (Visstidspension enligt PBF) och omställningsstöd för 3 förtroendevalda (Omställningsstöd enligt OPF-KL)

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
14,5	13,2	14,5	13,2

Not 29 Framtida förfallobelopp leasing

Under året betalda leasingavgifter	21,4	14,9
Framtida förfallobelopp (minimileaseavgifter)	47,0	44,2
- varav förfall inom 1 år	14,0	11,7
- varav förfall inom 2 till 5 år	33,1	32,5
- varav förfall efter 5 år	0,0	0,0

KOMMUN		KONCERNEN	
2019	2018	2019	2018
21,4	14,9	34,2	26,7
47,0	44,2	100,9	92,6
14,0	11,7	26,4	23,2
33,1	32,5	56,6	49,4
0,0	0,0	17,9	20,0

Not 30 Särredovisning

Särredovisning har upprättats enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Särredovisningen vinnns tillgänglig hos Östersunds Vatten, telefon 063-143000 Knappval 3 och ligger även på kommunens hemsida:

<https://www.ostersund.se/bygga-bo-och-miljo/vatten-och-avlopp/kommunalt-vatten-och-avlopp/sa-har-jobbar-vi-med-vatten-och-avlopp.html>

Not 31 Revision

Total kostnad räkenskapsrevision	0,2
Varav kostnad för de sakkunningas granskning av räkenskaperna	0,1

Kostnaderna för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för räkenskapsåret 2019.

Den totala kostnaden för revision uppgår till 2,3 miljoner kronor för år 2019, varav kostnad för sakkunnigt biträde uppgår till 1 miljoner kronor.

3.5 Tillämpade redovisningsprinciper

Den kommunala redovisningen regleras av lagen om kommunal bokföring och redovisning (SFS 2018:597). Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) anvisningar och rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

I enlighet med Rådet för kommunal redovisning skall tilläggsupplysningar lämnas för hur tillämpning sker av vissa principiellt viktiga rekommendationer. Nedan sker kommentarer i enlighet med detta. I de fall något avsteg helt eller delvis sker mot ovan nämnda regelverk kommenteras detta också nedan. Viktiga övriga redovisningsprinciper kommenteras också.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bland annat innebär att: Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta. Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Redovisning av pensionsförpliktelser

Enligt lagen skall pensioner som intjänats före 1998 inte redovisas som skuld eller avsättning i balansräkningen utan istället som ansvarsförbindelse. Kommunfullmäktige beslutade 2010-12-09, § 189, att del av ansvarsförbindelse, initialt 433,0 mnkr skulle redovisas som pensionsavsättning. Motivet till beslutet var följande. "Vid tillämpning av gällande redovisningsprinciper kommer utbetalningar avseende amortering på pensionsåtaganden före 1998 att medföra en belastning på kommunens resultat. Redovisningen av amorteringen kommer därmed att belasta resultatet två gånger, dels genom de årliga avsättningar som skett till pensionsfonden, dels genom den årliga amorteringen, För att motverka denna skevhet som uppstår vid tillämpning av nuvarande redovisningsprinciper, beslutades att pensionsavsättning motsvarande pensionskapitalets storlek, 433,0 mnkr, bokförs som kostnad i bokslutet för 2010". Kommunen redovisar därför från och med 2010 del av pensionsförpliktelse intjänad före 1998 som avsättning, vilket bryter mot lag om kommunal bokföring och redovisning samt är ett avsteg från god redovisningssed och rekommendation RKR R 10 Pensioner. Under 2020 kommer kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att följa lagen om kommunal bokföring och redovisning framgent.

Om kommunen följde lagen skulle det egna kapitalet vara högre och avsättningarna motsvarande lägre.

Klassificering av finansiella tillgångar

Kommunens pensionsmedelsportfölj klassificeras som helhet som finansiell anläggningstillgång i enlighet med av fullmäktige antaget reglemente KF § 104/2010. Redovisningen är ett avsteg från rekommendation RKR R7. Motivet till fullmäktiges beslut var att pensionsmedelsförvaltningen är långsiktig och att tillgångarna inte utan vidare ska kunna omdisponeras för andra ändamål.

Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser

Rekommendationen RKR R 10 Pensioner normerar hur pensionsförpliktelser skall värderas i den kommunala årsredovisningen. Av den framgår att värdering av pensionsförpliktelser ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS. Av rekommendationen framgår även att det ska upplysas om pensionsförpliktelsens aktualiseringsgrad, dvs andel pensionsgrundande tider som är helt utredda. För de som inte är aktualiserad uppskattas pensionsgrundande tid.

Särskild avtalspension, visstidspension och omställningsstöd m.m.

Beräkning av åtagande för visstidsförordnanden har redovisats i enlighet med rekommendation RKR R 10 Pensioner. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Periodisering av skatteintäkter

Kommunen redovisar i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter, det vill säga att slutavräkning av kommunalskatt beräknas på den prognos som Sveriges Kommuner och Landstings publicerar i december för innevarande räkenskapsår.

Leasing

Samtliga leasingavtal har klassificerats som så kallade operationella leasingavtal, vilket är ett avsteg gentemot RKR:s rekommendation R5 Leasing.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Kommunen redovisar i enlighet med rekommendationerna R3 och R4. Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för planenliga avskrivningar. Immateriella och materiella anläggningstillgångar skrivs av planenligt i förhållande till uppskattad nyttjandeperiod. Avskrivningstiderna har fastställts med utgångspunkt från Rådet för kommunal redovisnings skrift "Avskrivningar", men med en egen bedömning av tillgångarnas beräknade nyttoperiod. Ett halvt basbelopp bedöms som gräns för inventarier av mindre värde och aktiveras därför inte. Alla immateriella anläggningstillgångar är externt förvärvade.

Kommunen komponent avskriver investeringar över 2,5 mnkr vad gäller gator/vägar och 5 mnkr vad gäller fastigheter med ianspråkstagandedatum från och med 2014.

Investeringsbidrag

Från och med 2016 redovisas investeringsbidrag i enlighet med RKR:s rekommendation R 2. Intäkter som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avsättningar

Utöver avsättningar för pensionsförpliktelser redovisar kommunen även avsättningar för återställande av deponier. Klassificering och värdering har skett med stöd av RKR:s rekommendation R9 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Kring avsättningar råder osäkerhet kring värdering och det utflöde av resurser som förpliktelsen leder till. När det gäller avsättning för återställande av deponier har värdering skett enligt praxis i branschen, en bedömd kostnad/m³. Då utflödet av resurser till tid och belopp är osäkra blir även värderingen osäker, lagstiftningens tillämpning och metoder för återställande är två aspekter som skapar osäkerhet i värdering.

Exploateringsredovisning

Kommunens exploateringstillgångar klassificeras som omsättningstillgångar och resultat från exploateringsverksamheten intäktsförs löpande.

Anslutningsavgifter

För redovisning av anslutningsavgifter tillämpas RKR R 2 Intäkter. Rekommendationen innebär att anslutningsavgifter periodiseras över respektive anläggningstillgångs nyttjandeperiod. I detalj innebär principen att 7/8 delar av inbetalda anslutningsavgifter periodiseras över en nyttjandeperiod om 25 år och ligger under tiden som en förutbetalad intäkt.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är upprättad i enlighet med rekommendation RKR R 16 Sammanställda räkenskaper. Kommunkoncerns redovisning baseras på Östersunds kommuns redovisningsprinciper och redovisningsmodell. De sammanställda räkenskaperna är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att endast eget kapital som intjänats i koncernföretag efter förvärvet har medräknats i kommunkoncernens egna kapital. Proportionell konsolidering innebär att belopp som inkluderats i den sammanställda resultat- och balansräkning motsvarar kommunens andel i företagen.

De sammanställda räkenskaperna omfattar Östersunds kommun, Jämtlands Gymnasieförbund, 62 %, Jämtlands Räddningstjänstförbund, 26,86 % samt Östersunds Rådhus AB som är helägt. Östersunds Rådhus AB äger Östersundshem AB och Östersunds Sport- och Eventarena AB till 100 % samt Jämtkraft AB till 98 %.

4 Kommunen som arbetsgivare 2018

4.1 Medarbetarna

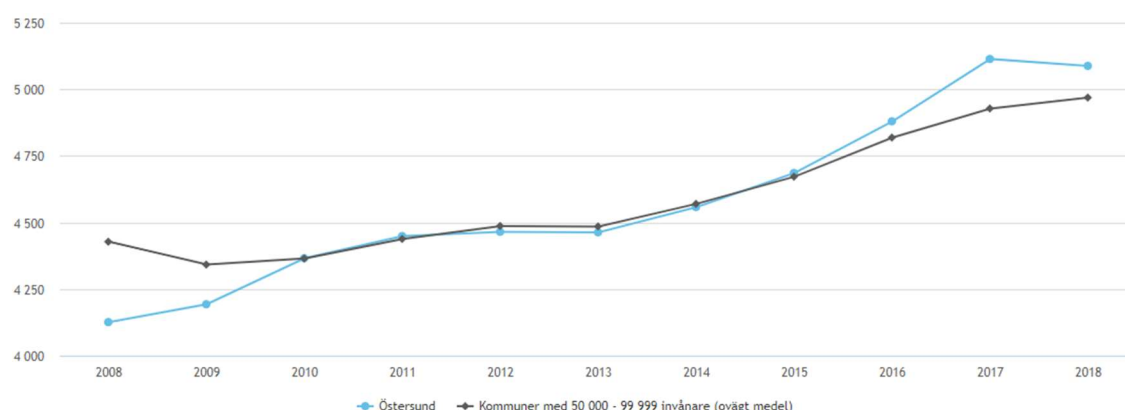
4.1.4 Antal årsarbetare

1 november fanns det 5 232,4 årsarbetare. Uppgiften avser tillsvidare- och visstidsanställda med månadslön omräknat till heltid. Det är en ökning med 126,6 årsarbetare jämfört med föregående år.

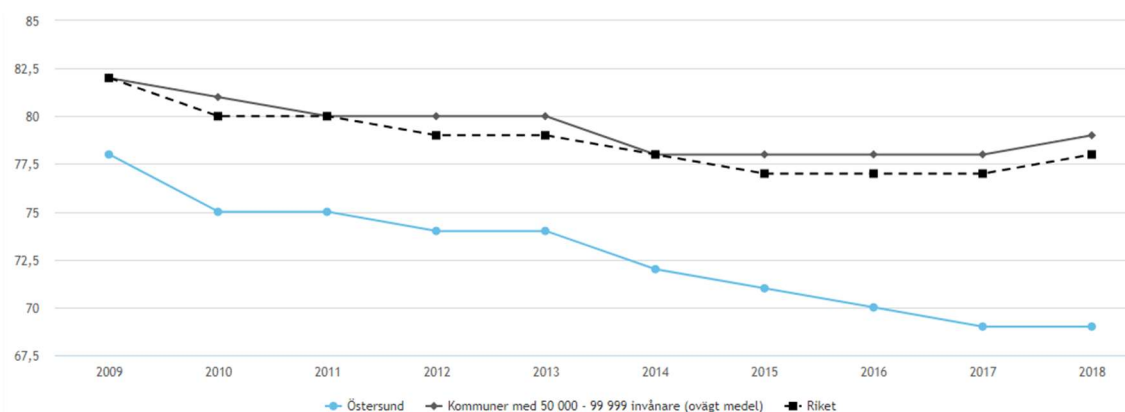
Serviceförvaltningen upphörde vid årsskiftet och medarbetarna flyttades över till Teknisk förvaltning och Kommunledningsförvaltningen. I alla förvaltningar förutom Kultur- och fritidsförvaltningen och Samhällsbyggnad har antalet årsarbetare ökat.

Förvaltning	Ökning/minskning
Barn- och Utbildningsförvaltning	58,9
Kommunledningsförvaltningen	50,0
Kultur- och Fritidsförvaltning	-1,8
Samhällsbyggnad	-7,5
Social- och arbetsmarknadsförvaltningen	18,1
Teknisk förvaltning	349,6
Vård- och Omsorgsförvaltning	66,8

Östersunds kommun har fler antal årsarbetare jämfört med kommuner i liknande storlek. En ökning som startade år 2015. Anledningen till att vi har fler antal årsarbetare jämfört med kommuner i liknande storlek är att vi har en hög andel timavlönade.

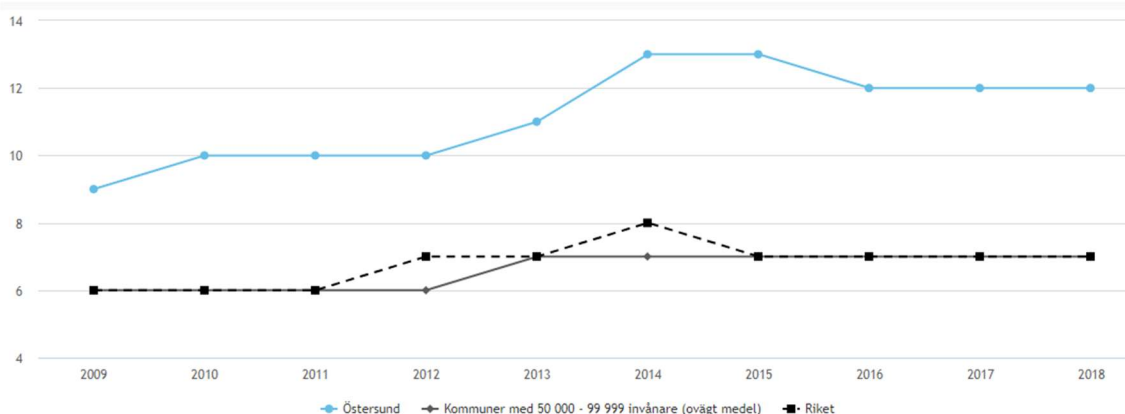
Av totalt 5 515 anställningar var 4 768 tillsvidare- och 747 visstidsanställningar. Antalet tillsvidareanställningar har ökat med 118 och antalet visstidsanställningar är samma jämfört med föregående år. Jämfört med kommuner i liknande storlek har Östersunds kommun en lägre andel tillsvidareanställda:

4.1.5 Timavlönade

Feriearbetare, anställda på BEA och PAN och medarbetare med lönebidrag ingår inte i nedanstående redovisning.

Östersunds kommun har en högre andel utförd arbetad tid av timavlönade (12%) jämfört med kommuner i liknande storlek (7%). Jämförelsen har gjorts under november månad respektive år. Trenden har sett likadan ut de senaste 10 åren enligt Kolada:

Under 2019 har andelen timmar som utförts av timavlönade medarbetare utgjort 14,3% av den arbetade tiden vilket är en minskning jämfört med 2018.

Tabellen visar andelen timmar i procent som utförts av timavlönad personal under de senaste fem åren:

År	Andel timavlönade
2019	14,3 %
2018	14,7 %
2017	14,4 %
2016	14,7 %
2015	15,2 %

De förvaltningar som har störst andel timavlönade är Vård- och omsorgsförvaltningen (21,8%), Teknisk förvaltning (10,6%) och Barn- och utbildningsförvaltningen (9,3%).

4.1.6 Sysselsättningsgrad

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda är 1 november 95,8 %. Sysselsättningsgraden för kvinnor är 95,2 % och för männen 97,4 %. Sysselsättningsgraden har höjts med 0,2 % för kvinnorna och med 0,1 % för männen jämfört med 2018.

Bland de tillsvidareanställda arbetar 81,1 % heltid vilket är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med 2018. Andelen tillsvidareanställda kvinnor som arbetar heltid är 78,6 % och andelen män som arbetar heltid är 87,9 %. En ökning med 1 procentenhet för kvinnor och för männen är det oförändrat jämfört med 2018.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för deltidsanställningar (tillsvidareanställda) har minskat från 77,5 % till 77,2 % för kvinnor och ökat för männen från 77,8 % till 78,3%.

4.1.7 Övertid

Antal övertidstimmar har minskat under 2019. Antalet timmar är 55 261 vilket är en minskning med 231 timmar jämfört med 2018. Övertiden har ökat varje år fram till 2017. Efter det så har den minskat.

4.1.8 Åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda är 46,7 år och är därmed något lägre än 2018. För männen har medelåldern ökat medan den har minskat för kvinnorna. Högst medelålder har Barn- och utbildningsförvaltningen med 47,8 år och lägst medelålder har Samhällsbyggnad med 44,2 år.

Andelen tillsvidareanställda i åldersintervallet upp till och med 29 år har ökat med 0,2 %-enheter jämfört med föregående år och är nu 9,4 % av de anställda. Andelen som är 50 år eller äldre är 45,1 % av de tillsvidareanställda, vilket är något lägre än 2018 (45,8). Andelen anställda över 65 år är 0,5 % vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

4.1.9 Könsfördelning

Av kommunens alla tillsvidareanställda var 73,7 % kvinnor och 26,3 % män, vilket är en ökning av andelen män med 0,4 procentenheter jämfört med 2018.

Vid mätillfället 1 november 2019 hade Samhällsbyggnad och Teknisk förvaltning jämn könsfördelning. Övriga förvaltningar var kvinnodominerade. Av kommunens tio största yrkesgrupper är samtliga kvinnodominerade.

4.1.10 Personalomsättning

Personalomsättningen för tillsvidareanställda var under året 9,2 % vilket är lägre än 2018 då den var 10,6 %. Det var 256 medarbetare som valde att säga upp sig och lämna organisationen under 2019 vilket är lägre än 2018 då det var 320. Det finns inget jämförelsetal med andra kommuner när det gäller personalomsättning. I ett yrke med kort inskolningstid är det inget problem med hög personalomsättning. Om det däremot är lång inskolningstid bör personalomsättningen vara låg eftersom det tar lång tid för medarbetaren att komma in i arbetet.

4.1.11 Pensionsavgångar

Antalet pensionsavgångar under perioden 1 januari – 31 december var 120 (127 under 2018).

Under 2019 lämnade 309 personer organisationen av andra orsaker än pension. Det är en minskning med 52 personer jämfört med 2018.

4.1.12 Personalkostnader

Tabellen visar kommunens lönekostnader för månads- och timavlönad personal. Kostnaderna avser inte uppdragstagare, förtroendevalda, kontaktpersoner, familjehem, feriearbetare eller lönekostnad för personer anställda enligt beredskapsavtalet eller med offentligt skyddad anställning. Personalkostnaderna är schablonberäknade.

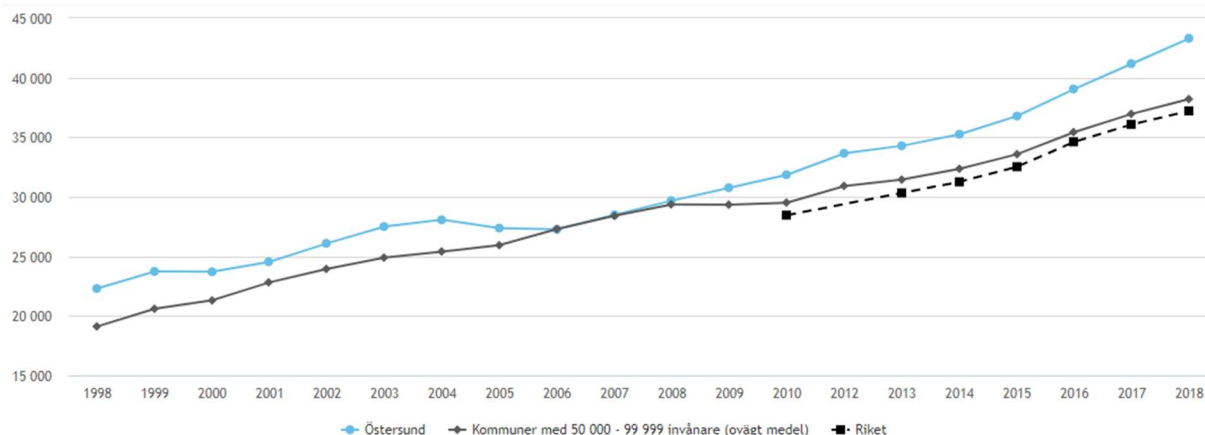
Kostnad i miljoner kronor

Totalt för kommunen	2019	2018
Lönekostnad	1 898,2	1 849,5
Övertid	16,7	16,9
Sjuklön	37,7	32,6
Personalkostnader	766,6	743,8
Summa kostnader månads- och timavlönad personal	2 724,9	2 642,8

Sjuklönekostnaderna har ökat med ca 5 miljoner trots att vi har en lägre sjukfrånvaro. Under året fick vi nya regler för karensavdrag. De nya reglerna innebär att kontot för sjuklön ökar men sjukavdraget ökar också och det sker på månadslön.

Östersunds kommun har sedan år 2008 högre personalkostnader, kronor per invånare, jämfört med kommuner i liknande storlek. Samma mönster var det åren innan 2006. Det kan dock vara

svårt att jämföra med andra kommuner eftersom det varierar mellan kommunerna hur mycket verksamhet de bedriver själva och hur mycket verksamhet de har på entreprenad.

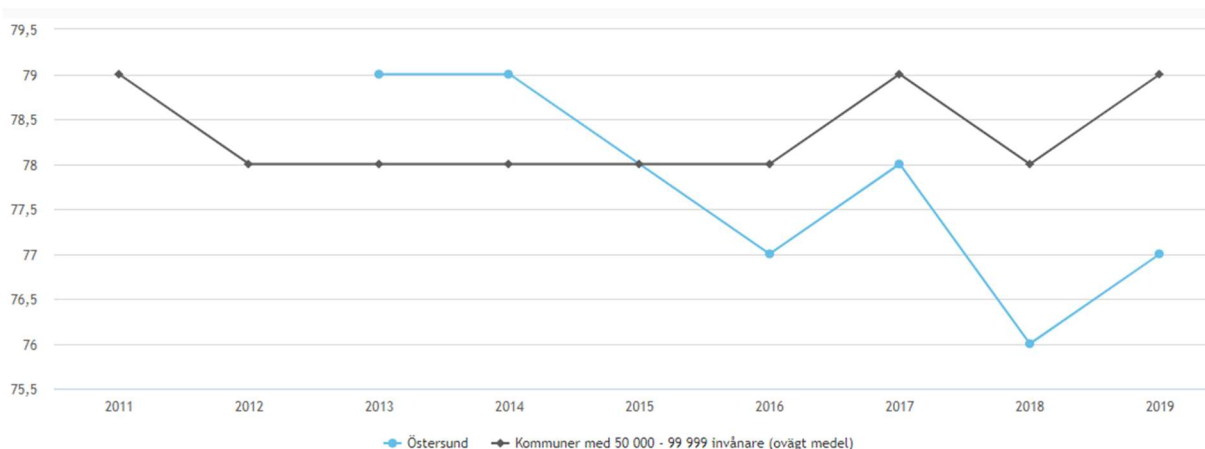

4.2 Mål – Kommunen är en attraktiv arbetsgivare och skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Sjukfrånvaron ska minska och understiga genomsnittet i riket år 2020

4.2.4 Hållbart medarbetarskap

Mätning av hållbart medarbetarskap genomfördes under hösten 2019 och värdet blev 77 vilket är högre än förra året då det var 76. Det är främst inom området ledarskap som en ökning har skett. Svarsfrekvensen var 64,0 % vilket är högre än 2018 då den var 54,4 %.

Vi har ett lägre HME (77) jämfört med kommuner i liknande storlek (79). I januari 2020 var det 63 kommuner som hade anmält sitt resultat så värdet kan komma att förändras. Ett index över 70 är dock ett bra värde.

Sett över tid har kommunens värde försämrats från de högsta nivåerna 2013 och 2014 med ett HME på 79 till den lägsta nivån 2018 med värdet 76. Under åren 2009 – 2011 fokuserade kommunen på en genomlysning av organisationen i syfte att utveckla demokrati, service, arbetsgivarpolitik och samhällsbyggande samt leverera tjänster med hög kvalitet (Årets kvalitets kommun), vilket kan förklara en del av det höga resultatet åren efter. Utfallet med uppgång och

fall följts åt efter 2016 i kommuner i liknande storlek. Faktorer som kan påverka det är ekonomiska och politiska förändringar på nationell nivå, bristen på rätt kompetens och arbetskraft, resursfördelning med ökade behov inom välfärden etc.

Andelen ambassadörer har minskat med en procentenhet jämfört med 2018 och är nu 25 %. En ambassadör har svarat högt på frågorna om vi är en attraktiv arbetsgivare, om man rekommenderar Östersunds kommun som arbetsgivare samt om man är stolt över att arbeta i Östersunds kommun.

4.2.5 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron (inklusive timavlönade) för 2019 uppgår till 6,5 %, vilket är 0,4 procentenheter lägre än 2018. För kvinnor har den minskat med 0,4 procentenheter och för män har den minskat med 0,1 procentenhet. Att sjukfrånvaron sänkts bedöms vara en samverkansseffekt av det systematiska arbetet som genomförts av rehabiliteringsgruppen vid område HR tillsammans med cheferna och företagshälsovården och Försäkringskassans striktare bedömning i sjukförsäkringen. Cheferna fångar upp sjukskrivna i ett tidigt skede, arbetar strukturerat och har mer kunskap om rehabilitering.

Samtliga rehabärenden har systematiskt gått igenom och handlingsplaner har upprättats i samråd med chefer, Försäkringskassan och företagshälsovården. Genomgången har resulterat i flera avslutade ärenden, där största antalet återgått i ordinarie arbete men också ett antal avslut av anställning.

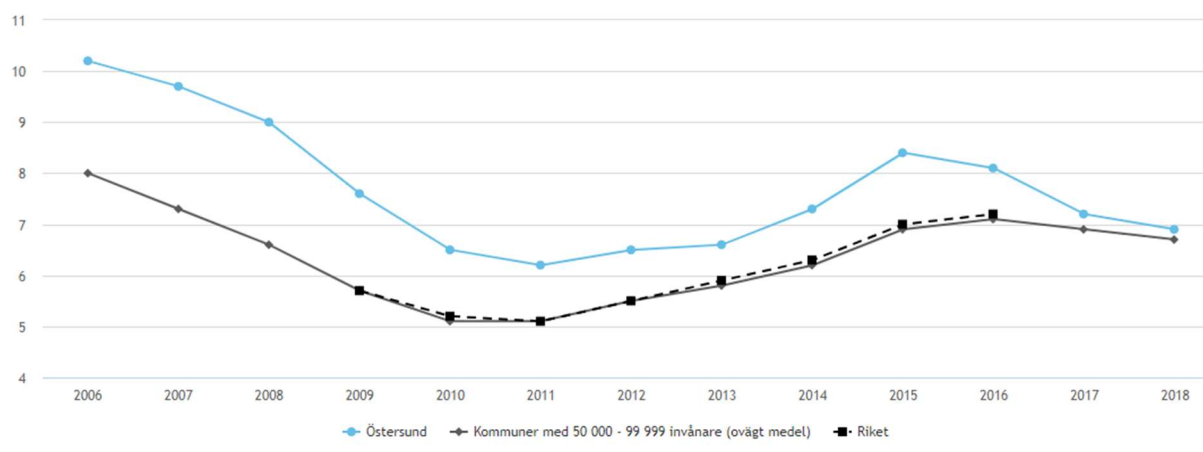
För 2019 och 2018 redovisas sjukfrånvaron exklusive timavlönade i de olika åldersintervallen eftersom beräkningen av timavlönades arbetade timmar inte beräknas korrekt i sjukfrånvarorapporten. Det har störst påverkan i det yngre åldersintervallet eftersom de timavlönade till största delen återfinns i den kategorin.

Totalt för kommunen	2019	2018
Total sjukfrånvaro	6,5%	6,9 %
Kvinnor	7,4%	7,8 %
Män	4,5%	4,6 %
Upp till 29 år*	6,3%	6,2 %
30-49 år*	5,9%	6,3 %
50 år och äldre*	6,4%	6,9 %
Långtidssjuka 60 dagar eller mer av total sjukfrånvaro	40,1%	42,3 %

*Sjukfrånvaro exklusive timavlönade

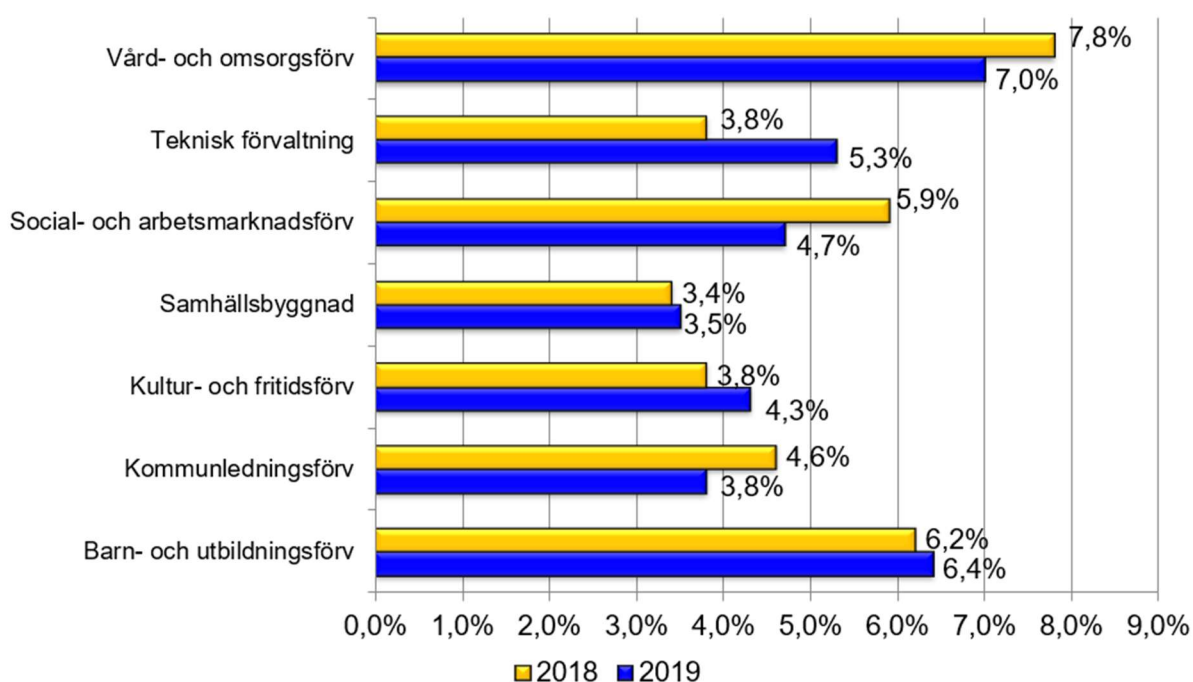
Sjukfrånvaron i intervallet 60 dagar eller mer har minskat jämfört med 2018. Under 2019 var 40,1 % av all sjukfrånvaro 60 dagar eller mer, vilket är en minskning med 2,2 procentenheter jämfört med 2018. Korttidsjukfrånvaron (dag 1–14) är 2,7% vilket är samma som föregående år.

Diagrammet nedan är från Kolada och visar sjukfrånvaron 2006–2018 för Östersunds kommun jämfört med kommuner i liknande storlek. Östersunds kommuns sjukfrånvaro har minskat sedan 2015 och år 2018 är vi nästan på samma nivå som kommuner i liknande storlek. Det skiljer 0,2 procentenheter.

Vård- och omsorgsförvaltningen, Social- och arbetsmarknadsförvaltningen samt Kommunledningsförvaltningens sjukfrånvaro har minskat jämfört med 2018. I övriga förvaltningar har sjukfrånvaron ökat. Vid förra årsskiftet flyttades Måltidsservice och Städ och service över till Teknisk förvaltning vilket har påverkat deras sjukfrånvaro.

Sjukfrånvaro per förvaltning

Nyttjandet av företagshälsovård har gått från att tidigare till stor del handla om rehabiliterande insatser, till att nyttjandet för förebyggande och främjande åtgärder har ökat. De rehabiliterande insatserna har dock ökat under 2019 jämfört med 2018. Under 2019 var 72 % insatser av förebyggande och främjande karaktär medan 28 % var rehabiliterande. Fördelningen 2018 var 78 % förebyggande och främjande och 22 % rehabiliterande insatser.

Nämnderna har 13 mål kopplade till det kommunövergripande målet att kommunen är en attraktiv arbetsgivare och skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv samt att sjukfrånvaron ska minska och understiga genomsnittet i riket år 2020. Av dessa 13 mål är 10 uppnådda. De mål som inte är uppnådda är andelen ambassadörer inom Kommunledningsförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningens mål att andelen behörig personal i skola och förskola tillhör

övre skiktet i kommungruppen. Kommunledningsförvaltningen hade även ett mål om stressindex men det mäter vi inte längre.

4.3 Personalpolitiska aktiviteter under året

4.3.4 Arbetsmiljö, rehabilitering och hälsa

En strategisk plan för Hälsoåret 2019 har tagits fram. Syftet är att via riktade insatser bidra till ökad kunskap bland chefer gällande korttidssjukfrånvaro, kränkande särbehandling samt att genomföra insatser riktat till medarbetare som kan bidra till att sänka korttidssjukfrånvaron i kommunen. Insatser som har genomförts är arbetsmiljöutbildningar för chefer och skyddsombud, föreläsning för chefer om rehabiliteringsprocessen, utbildning för chefer i vårt rehabiliteringsverktyg samt tre föreläsningar med företagshälsövård inom livsstilsförändring, beteendeförändring och sömn. Två löpträningsgrupper har genomförts för nybörjare som vill komma igång med löpning.

Rutiner för korttidssjukfrånvaro har tagits fram för att tydliggöra och stödja chefer i arbetet med korttidssjukfrånvaro. Alla förvaltningar har börjat arbeta mer systematiskt med korttidssjukfrånvaron. Vid två tillfällen har chefer bjudits in till dialogcafé med information om den nya rutinen, fallstudier, omtankesamtal samt information om olika insatser som finns att erbjuda medarbetare som befinner sig i situationer där det kan behövas extra stöd.

En hälsokartläggning har genomförts i alla förvaltningar, ner på arbetsplatsnivå. Vi har kartlagt riskgrupper och volymer sjukskrivna (korttidsfrånvaro och långtidsfrånvaro och förändringen av dessa). Kartläggningen har identifierat utmaningar på individnivå, arbetsplatsnivå, chefsnivå och systemnivå. Den har kartlagt kostnader för sjukfrånvaro och har ett verktyg för att tillsammans med verksamheter kunna identifiera rätt åtgärd.

Under hösten genomfördes en hälsosatsning för alla medarbetare. Under september – december fick alla medarbetare gratis träning på den webbaserade träningstjänsten MyMOWO.com. 10 000 träningspass genomfördes och 1 225 medarbetare använde tjänsten.

Ett samverkansavtal har tecknats med Försäkringskassan. Avtalet tydliggör Östersunds kommuns och Försäkringskassans förväntningar på varandra och hur vi ska arbeta för att skapa ett bättre samarbete när det gäller medarbetarnas rehabilitering.

Föreläsningar har genomförts om aktivitetsbaserat arbete och framtidens kommunhus för chefer och medarbetare samt en annan kommun.

Det pågår ett arbete med implementering av Stratsys arbetsmiljömodul.

4.3.5 Arbetsgivarvarumärke

Arbetet fortgår med att marknadsföra kommunen som en arbetsgivare. Ett nytt material har tagits fram med bilder på kommunens ambassadörer och budskap kring våra yrken. Materialet har använts på olika rekryteringsmässor och event. Bland annat under Noliämässan, en mäsas riktad till gymnasieelever.

Våra ambassadörer som bidrar till att marknadsföra sina yrken och kommunen som arbetsgivare har deltagit i mässor och i bild- och filmmaterial. Under Störsjöyrans deltog två ambassadörer i kommunens hemvändarevent för att locka besökare att flytta till kommunen. Under medarbetardagarna fanns en mäsas och där bemannade ambassadörerna kommunens monter. Deras uppdrag var att förmedla ett gott ambassadörskap och locka andra medarbetare till att bli ambassadör.

Under året har vi haft ett Instagramkonto där medarbetare har varit värd för en vecka och berättat om sitt yrke, arbetsplats, kommunen som arbetsgivare och platsen att bo på. Samtliga tillgängliga veckor fylldes. Målet om minst 1 000 följare uppfylldes och i december var det drygt 1 300 följare.

En kommunikationsplattform har tagits fram för budskap och marknadsföring ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Där ingår en manual för kommungemensamma mallar vid annonsering, kanalval vid rekrytering med mera.

Ett arbete har startats för en kampanj om breddad rekrytering. Syftet är att sprida kunskap för att få arbetsgivare att se möjligheten med nya kompetenser. Kampanjen riktar sig till kommunens chefer och näringslivet.

Från årsskiftet införde vi en avgångsenkät som mejlas via Benify till alla som väljer att avsluta sin anställning i Östersunds kommun. Syftet med enkäten är att fånga upp positiva signaler samt utvecklingsområden för de som är på väg att lämna oss.

En uppföljning har genomförts om hur långt förvaltningarna har kommit och vilket stöd som önskas i arbetet med vår gemensamma kultur - Framåt med hjärtat. Uppföljningen visar att alla verksamheter har startat arbetet med att förankra kärnvärdena hos medarbetarna. Det är stor variation på vad förvaltningarna har gjort och hur långt de har kommit.

4.3.6 Likabehandling

Under 2018 granskade Diskrimineringsombudsmannen 290 kommuner och 20 landsting utifrån hur vi arbetar aktivt och förebyggande för att motverka trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. Östersunds kommun var en av få kommuner som blev helt godkänd i granskningen. Arbetet med att utveckla ett systematiskt förhållningssätt fortgår. Något som vi har infört är att likabehandlingsarbetet ingår i arbetsmiljöarbetet och det följs bland annat upp i skyddsronder i Stratsys.

Utbildning i kränkande särbehandling har genomförts för chefer och skyddsombud.

Riktad information och insatser som stöd vid utredning av trakasserier och sexuella trakasserier har genomförts under året.

4.3.7 Chef- och ledarutveckling

En chefsdag har genomförts med temat Framtidens arbetsliv – utmaningar för morgondagens ledare. En grupp chefer har påbörjat utbildningen Arbetsgivarfrågor för dig som chef. I utbildningen får chefer en inblick i de lagar och regler som reglerar arbetsförhållandet.

För att säkra ledarförsörjningen i organisationen har det genomförts utvecklingsprogram för framtida ledare. Ett avslutades i april och i september startade ett nytt program. Intresset att delta var stort och av de 41 som sökte till hösten antogs 18.

Ett digitalt utbildningsverktyg iknow har lanserats till samtliga chefer. I verktyget har cheferna tillgång till korta föreläsningar inom t.ex. rekrytering arbetsrätt, arbetsmiljö, kränkande särbehandling, stress etc.

En genomlysning av ledarskapet har genomförts med intervjuer och enkätundersökning på medarbetare och chefer. Workshop och återsrapportering har genomförts i kommunledningsgruppen.

De första dagarna av programmet "Ny som chef" startade i oktober med 14 deltagare. Det är ett obligatoriskt program som omfattar 10 dagar. I introduktionsprogrammet ska nya chefer få baskunskaper och praktiska verktyg för att känna sig trygga och kunna agera fullt ut i chefsrollen.

4.3.8 Medarbetarskap

Två inspirationsföreläsningar har genomförts med Mattias Lundgren och Jan Bylund för chefer och medarbetare. Temat var varför negativt tänkande är positivt.

Under året har två välkomsträffar för nyanställda medarbetare genomförts. Syftet är att på ett attraktivt sätt välkomna nya medarbetare och samtidigt kort informera om kommunen som arbetsgivare. Under vårens träff deltog ca 30 medarbetare och under hösten blev det drygt 100 medarbetare.

För femte gången bjöds kommunens medarbetare in till en halv dags inspiration och kommungemenskap under medarbetardagarna. Årets dagar hade temat "Framåt med hjärtat" som syftade till att lyfta kommunens arbete för en gemensam kultur. Medborgarens hjärta är en utmärkelse som delades ut under medarbetardagarna. Där har medborgarna nominerat personer eller arbetslag som jobbat med hjärtat och som gjort ett gott arbete inom kommunens verksamheter. Det kom in 107 nomineringar och Medborgarens hjärta delades ut till ungefär 50 medarbetare och arbetsplatser.

4.3.9 Kompetensförsörjning

Sedan årsskiftet har kompetensförsörjningsfrågan i samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Östersunds kommun fått ett större fokus. Parterna har tagit fram en övergripande överenskommelse som har diskuterats i kommunstyrelsen. Med tanke på kommunens rekryteringsbehov finns det ett stort behov av att se över kommunens arbetsorganisation för att hitta andra kompetenser som idag finns tillgängliga på arbetsmarknaden.

Ett arbete har påbörjats med att sätta en strategisk inriktning i den lokala arbetsmarknadspolitiken. Arbetet kommer att fortsätta under våren 2020 för att ta fram en politisk viljeinriktning mellan olika perspektiv och behov.

Projektet "Använd kompetensen rätt" har under året avslutat sina operativa delar med utvalda förskolor och grundskolor. Syftet med projektet var att se över arbetsuppgifter som kan fördelas smartare mellan olika yrkesgrupper eller sluta göras på kort eller lång sikt. Utvärderingen visar att deltagande medarbetare har varit nöjda med utformningen av projektet. En farhåga är dock att det inte kommer att leda till någon förändring. Fokus framöver är att använda materialet för att anställa lärarassistenter.

Det har varit svårt att hitta arbeten åt utrikesfödda akademiker på grund av borttagna extratjänster, svårt att få praktik och för att Arbetsförmedlingen inte prioriterar projektets målgrupp. En rekryteringsträff har genomförts med chef från kommunen samt två företag. 9 kandidater intervjuades, de flesta ingenjörer. Alla arbetsgivare vill delta igen och kandidaterna var nöjda då många inte har något nätverk inom sitt yrke. En av kandidaterna har fått arbete inom sitt yrke till följd av rekryteringsträffen.

Ett arbete har startats upp för att ta fram en ny metod för kompetensförsörjning. Syftet med arbetet är att tydliggöra samband mellan kompetens och verksamhetsplanering.

Vi kommer att införa en kompetensportal för en enhetlig och samlad kompetensdatabas för hela kommunen. Kompetensportalen kommer att effektivisera och automatisera våra utbildningsinsatser genom att manuella administrativa rutiner försvinner. Systemet skapar en bättre styrförmåga i kompetensförsörjningsarbetet genom bättre kontroll och uppföljning av utbildnings- och kompetensstatusen i kommunen. Alla interna utbildningar kommer att synliggöras i portalen vilket stärker kommunens arbete som attraktiv arbetsgivare. Under hösten har förberedelser genomförts för att kunna införa portalen under nästa år.

För att utveckla kunskapen om strategisk kompetensförsörjning har ett seminarium för chefer, verksamhetsutvecklare och HR har genomförts med Magnus Antilla.

En ny form av rekryteringsträffar har skapats i samverkan med Folkuniversitetet. 4 företag och 2–3 chefer från kommunen kommer att intervju 12 utrikesfödda akademiker, de flesta ingenjörer. Ett informationsmöte för akademikerna är genomfört och initiativet är mycket uppskattat. Pilotprojektet kommer att utvärderas och konceptet förfinas för att arrangera träffar för andra yrkesgrupper.

4.3.10 Övriga arbetsgivarfrågor

Löneöversyn har genomförts för samtliga förbund. Ny lön betalades ut i april till samtliga utom Kommunal, Lärarfacken och Skolledarnas avtalsområde, vilka erhöll ny lön i maj månad. Medarbetare inom Vårdförbundets avtalsområde fick ny lön utbetald i november på grund av att deras centrala avtal blev klart innan sommaren. Alla nya löner gällde från 1 april förutom Kommunals som gällde från 1 maj.

En analys av våra ökade personalkostnader har genomförts. Analysen visar att vi har högre personalkostnader än kommuner i liknande storlek. Vi har fler antal årsarbetare jämfört med kommuner i liknande storlek. Anledningen till att antalet årsarbetare är högre hos oss är att vi har en hög andel timavlönade. Vi har även en lägre andel tillsvidareanställda jämfört med kommuner i liknande storlek. De senaste fem åren har övertiden ökat förutom år 2018 då den var lägre än 2017.

En omvärldsanalys inför budget 2021 har genomförts utifrån perspektivet att vi är en modern och attraktiv arbetsgivare.

En översyn av den individuella och differentierade fördelningen av löneökningstrymmet i löneöversynen har genomförts. Arbetsgruppens förslag har lämnats till kommunledningsgruppen.

Det pågår ett arbete med att revidera våra kommunövergripande lönekriterier utifrån våra kärnvärden engagemang, omtanke och utveckling. I samband med revidering tas även en ny samtalsfolder fram som stöd för medarbetar- och lönesamtalet.

En partsammansatt grupp har tagit fram ett nytt samverkansavtal. Förhandling har genomförts men alla fackförbund har inte lämnat besked än om de vill teckna nytt samverkansavtal.

Lönekartläggning avseende 2018 års lönenivåer är genomförd i samverkan med fackliga representanter. Resultatet visar inga osakliga löneskillnader på grund av kön. Lönekartläggningen avseende 2019 års löner påbörjades när löneöversyn var klar. Den kommer att slutföras under 2020.

5 Miljöredovisning

Kommunen är miljöcertifierad enligt ISO 14001 och EMAS-registrerade sedan 2007. Årligen genomgår kommunen revision av ett utomstående oberoende revisionsföretag. Mer information om tillvägagångssättet för vårt miljöarbete finns på: www.ostersund.se/bygga-bo-och-miljo/klimat-och-miljo/miljoledningssystem.html

5.1 Kommunens miljömål

Kommunen ska säkerställa att vi arbetar med rätt områden och lägger resurser där de ger bäst miljöförbättring. Därför tar vi varje år fram både långsiktiga och mer detaljerade mål för vårt miljöarbete. Vi kallar dessa för långsiktiga- och kommunövergripande mål, respektive nämndsmål. De långsiktiga målen beslutas av kommunfullmäktige medan varje nämnd tar fram mål som ska bidra till att uppfylla de långsiktiga målen.

Långsiktigt mål 2019 - Ekologiskt Hållbart Östersund. "I det ekologiskt hållbara Östersund är livsmiljön hållbar, trygg och säker och främjar biologisk mångfald. Östersunds kommun är fossilbränslefritt och energieffektivt 2030".

Kommunfullmäktige beslutade om följande kommunövergripande mål för miljöarbetet 2019. Nedan redovisas mål och resultat för 2019.

1. De fossila koldioxidutsläppen ska minska med 100 % till 2030.

Resultat: De fossila koldioxidutsläppen i det geografiska området minskade med 43% mellan 2010 och 2018. De fossila koldioxidutsläppen i kommunen som organisation minskade med 65 % mellan 2010 och 2018. För att nå målsättningen 2030 behöver vi minska utsläppen i betydligt snabbare takt än vi gjort under 2019.

2. Energiförbrukningen ska minska med 20 % till 2030 jämfört 2010.

Resultat: Energianvändningen i kommunen som geografiskt område minskade med 22% mellan 2010 och 2018. Energianvändningen i kommunen som organisation minskade med 18% mellan 2010 och 2018.

3. Kommunen ska i all verksamhet sträva mot en giftfri miljö. Giftiga kemikalier i förskolor och skolor ska vara utfasade till 2020.

Resultat: Andelen förskolor som rensat ut utpekade kemikalier och produkter är 80%.

4. Av de livsmedel som kommunen köper in ska minst 50 % vara ekologiska 2020

Resultat: 2019 utgjordes 40 % av livsmedelsinköpen av ekologiska varor.

5. Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersund som är ekologiskt hållbart.

Resultat: Under 2019 har ytterligare 3 elbussar tillkommit i Östersunds stadsbusstrafik. Elbusslinjen står för 25% av de påstigande i stadsbusstrafiken. Signalprioritering för bussar har inrättats och kollektivtrafiken har ökat med 2% 2018-2019. Under året har även ytterligare två expresscykelvägar färdigställts. I kommunen har antalet laddbara bilar ökat med 26% jämfört med föregående år och antalet laddpunkter ökat med 12% 2018-2019.

Klimatfrågan har fått en alltmer betydande plats i miljöarbetet och under september 2019 beslutade Östersunds kommun att anta ett klimatprogram och en klimatstrategi. Den övergripande målbilden där är att kommunen ska bli fossilbränslefri som geografiskt område till år 2030 och som kommunorganisation till år 2025. Det innebär en skärpning i jämförelse med de målsättningar som var beslutade inför 2019. Med nuvarande takt på utsläppsminskningen kommer Östersunds kommun som geografisk enhet inte att nå målet om en fossilbränslefri kommun till år 2030. Det krävs en minskning på minst 11 200 ton koldioxid i genomsnitt per år för att nå målet i jämn takt. Detsamma gäller för kommunen som organisation, där behöver

takten också ökas och det krävs en minskning på 460 ton per år för att nå det skärpta målet till 2025.

5.2 Kommunens miljöarbete

Östersunds kommun har sedan 2017 haft Klimatväxling som innebär att alla kommunens tjänsteresor med flyg beläggs med en klimatavgift. Avgiften varierar beroende på resans längd. Klimatväxlingsavgiften sätts in på ett konto för gröna investeringar och används sedan till att finansiera interna åtgärder som ska minska kommunorganisationens utsläpp av fossil koldioxid.

Resultaten visar att utsläppen från kommunala tjänsteresor minskar och att fördelningen av tjänsteresorna har förändrats efter införandet av klimatväxling. Flygresorna har minskat med cirka 1000 enkla resor 2019 jämfört med 2017 och andelen flygresor i förhållande till tågresor har minskat från 40% till 23%. Samtidigt har antalet tjänsteresor totalt ökat något. 2019 års klimatväxlingsåtgärd användes till att [köpa förnybart flygbränsle](#) och det beräknades minska utsläppen med 128 ton fossila koldioxidutsläpp. Resterande del av medlen användes till att köpa in 12 elcyklar och 1 eldriven lådcykel.

Vintertramparna

Vintertramparna är ett projekt som främjar pendlingsresor med cykel under vintersäsongen. Totalt sett har cirka 1000 personer vintertrampat under de tio säsonger som varit och tillsammans har de cyklat över 470 000 km, vilket motsvarar mer än tio varv runt jordklotet. Under alla tio säsonger har målet att cykla mer än 60% av resorna till och från jobbet uppnåtts, i genomsnitt har deltagarna cyklat 69% av resorna till och från jobbet.

Fossilfria investeringar och gröna obligationer

I Östersunds kommun som organisation bidrar lån och investeringar till en snabbare omställning och ett hållbart samhälle. Det sker bland annat genom att gröna obligationer ges ut. Gröna obligationer syftar till att finansiera miljöinriktade investeringsprojekt. Idag är andelen gröna obligationer 42 % av kommunkoncernens lån via obligationsprogram. Östersunds kommun arbetar även aktivt med att avveckla sina fossila kapitalplaceringar, vilket har lett till att 98 % av kommunens kapitalplaceringar idag är fossilfria.

Norrlands första gastankstation

Inom ramen för projektet Green Highway drevs under 2018 frågan om etablering av gastankstationer. Som ett resultat av detta har finns nu etablerat Norrlands första tankstation för flytande gas i Torvalla. Det går att tanka både flytande och komprimerad gas på tankstationen.

Elflyg och drönare

Östersunds kommun är från 2019, tillsammans med Röros kommun, projektägare för "Green FlyWay". Målet med projektet är bland annat att skapa en internationell testarena för elflyg och autonoma drönare och utreda luftrumskontroll för autonoma fordon.

Avfallshantering

Kommunen har under 2019 tagit fram ett program och en strategi om förebyggande och hantering av avfall för Östersunds kommun. Strategin är utgångspunkten för kommunens nämnder när de ska formulera mål och för kommunfullmäktige när de ska upprätta handlingsplaner. I strategin finns en bilaga med förslag på aktiviteter att arbeta med för kommunens verksamheter.

Miljöpris

Östersunds kommun delar varje år ut ett miljöpris på 10 000 kronor till företag, privatpersoner, organisationer eller andra som gjort en insats för hållbar utveckling i Östersunds kommun. Miljöpriset 2019 gick till Jämtkraft AB.

Motivering:

"Jämtkraft är motor för miljö- och klimatarbetet i regionen och är viktiga för att Östersund ska bli fossilbränslefritt. Jämtkraft jobbar för att minska beroendet av fossilbränsle, och bedriver

forskning om att producera framtidens fossilfria flygbränsle från rökgaserna i Lugnviksverket. De driver utvecklingen framåt när det gäller infrastruktur för elfordon. Dessutom förbättrar de möjligheterna för biologisk mångfald, till exempel genom fisktrappor i Billstaån. Tillsammans med Östersundshem satsar Jämtkraft på en av Sveriges största solparker. Jämtkraft köper även in 100 ton biojet för flyg för att stimulera efterfrågan och utvecklingen av biobaserat jetbränsle. Jämtkrafts arbete för miljön skapar förutsättningar för oss alla att bli fossilbränslefria.”